

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
zematvo Din 40 — neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
šte. 16/I. — Telefon šte. 72.

Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafljovi ul. št. 5/L. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravnišvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Inzeratni oddelček: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 35.

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta,

Račun pri poštnem ček. zavezu: Ljub-
ljana št. 11.842. — Praha čisto 78.180.
Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 20. aprila.

V «Slovincu» je končal dr. A. Gosar svoja «politična razmišljanja», ki so imela namen, doprinesti slovenski javnosti nekaj onarviliča za zavoženo pu-
litiko in taktiko SLS.

Dr. Gosar reasumira in piše: «Sloven-
ci smo malenkostni, smo partikularisti. Ozko je naše politično obzorje in ma-
lenkostna je naša politika. Če pa hoče-
mo biti velikopotezni, tedaj moramo
zapisati smrti svojo narodno individu-
alnost... Kaj tedaj? Ali naj zavremo
svojo narodnost, ali naj zatajimo svojo
slovensko individualnost? Ali naj mor-
da ostanemo večni malenkostni nerga-
či, nikdar sposobni razumeti velike ci-
le in naloge naših bratov? — Odgovor
ni lahek. Zdi se mi, da na to teoretično
sploh ni mogoče povsem točno in za-
nesljivo odgovoriti... Zato pa mislim,
da je edino pravilno: Pustimo življenju
svoboden tok!... Sicer pa bodo pri-
hodnje naše generacije Hrvatom in Sr-
bom mnogo bližje, nego so sedanje. Če
torej mnogo v toku naravnega razvoja
izgine zavest posebne slovenske indi-
vidualnosti, naj izgine. Zakaj, to bi bilo
dokaz, da je slovenski narod dovršil
svojo življensko nalogo. Nič na nj ve-
nega na svetu in tudi narodi umirajo.»

Tako dr. Gosar, ki ga klerikalci štejejo
za svojega prvega duševnega voditelja
na političnem polju.

Priznati moramo, da že dolgo nismo
čitali tako iskrenega priznanja, da se
SLS že leta in leta ljuto bori proti na-
rodnemu edinstvu, ne da bi bila uverje-
na, je li to Slovincem škodljivo ali ko-
ristno. Ker gospodje voditelji SLS, ka-
kor dokazuje sam dr. Gosar, ne vedo,
ali bi se odločili za narodno edinstvo,
ali proti njemu, in ker se — po nje-
govih izjavah — da oboje brani, zato
je boljše — počakati. SLS kot ultramon-
tanski stranki, ker naposled odločuje je
mednarodni interes katoliškega klerika-
lizma, je ves naš notranji boj itak le
sredstvo.

To so pa svoji čas klerikalni voditelji
med Slovinci bili že drugi in sposte-
nejši možje! Dekadence klerikalne ide-
ologije in političnih zmoglosti je ogrom-
na. Krah taktike gosp. Korošca in kato-
ličkih mamonistov pod vodstvom gosp.
Bogumila Remca je pretresel SLS v
njegovih temeljih. Čudimo se samo por-
pečljivosti, s katero klerikalna intelligen-
ca, zlasti duhovščina, prenaša vsako-
dnevne blamaže svojega vodstva. Med-
tem pa zaslepljeno naše ljudstvo plaču-
je račun za klerikalno igro proti državi.
Nikjer, kakor v javnem življenju ne
drži tako trdno negotov: Kakor si po-
stelišče, tako boš ležal. Klerikalni volilci
si manejo oči in premišlujejo, Maček je
vseobči.

Kako pa dokazati še tako lahkovern-
nemu pristaši, da bo sploh kdaj resno
govora o avtonomiji, ko že počiva v
muzeju? Kako dokazati, da je bilo pa-
metno vso usodo slovenske politike iz-
ročiti Radiću in se ga okleniti do po-
polne blamaže? Kako dokazati, da radi-
čevci niso z nogo sunili od sebe SLS,
ko je več ne rabijo? Vsako dete v SLS
vidi, da je vse zavoženo in da je poli-
tična kariera stranke končana. Ali ne
bi bilo umestneje, priznati moč države,
priznati se iskrenim njenim prijateljem
in na podlagi obstoječe ustave skušati
za naše kraje doseči čim največ na-
predka?!

Za to pa seveda Slovincem ni tre-
ba stranke, ki pridiguje plemensko in
versko sovraštvo, ni nam treba stranke,
ki z avtonomističnim programom
goni proti Slovincem vse one, ki se za-
večajo, da more Jugoslavija obstojati
samo kot strogo edinstvena država. Ni
nam treba stranke, ki z lažjo, da je vera
v nevarnosti, dela nečedne politične
kunjice in je s tem spravila tudi kulturni
neled Slovincem na kant.

SLS bi slovenskemu ljudstvu in du-
hovščini najbolj koristila, ako po svo-
jem historičnem porazu likvidira in iz-
gine. Dovršila je svojo življensko na-
logo že v bivši Avstriji. Če umiralo
celo narodi, je tem bolj potrebno, da
propadejo narodu škodljivi in neno-
trebne stranke. Zato posebno za SLS
velja dr. Gosarjev izrek, da ni nič več-
nega na svetu.

Pašić se vrača v Beograd

Ogromno zanimanje v Beogradu za bolgarske dogodke. — Na povratku iz Dalmacije se Pašić zopet ustavi v Sarajevu in ba- je sedaj predložil v podpis rekonstrukcijo vlade.

Beograd, 20. aprila. r. Danes je pravo-
slavni praznik, vendar ni vladalo v
političnem življenju popolno mrtvilo,
ker se politični krogi zelo zanimajo za
dogodke na Bolgarskem. Iz Bolgarske
došle vesti poročajo, da je število žrtev
v cerkvi sv. Nedelje večje kakor se je
prvotno mislilo, število vladnih repres-
salij pa je že ogromno. Po raznih poro-
čilih so bolgarske vojaške oblasti kakor
tudi javnost popolnoma zadovoljne s
stališčem Beograda. Ministrskemu pred-
sedniku Pašiću je bilo danes dopoldne
oddano telefonsko poročilo o posled-
njih dogodkih v Bolgarski.

Beograd, 20. aprila. r. Ministrski pred-
sednik Pašić odpotuje jutri iz Cavtata
nazaj v Beograd. Iz njegove okolice se
doznava, da se bo ustavil v Sarajevu
in da bo ob tej priliki predložil kralju
v podpis ukaz o preosnovi vlade. Iz

istega vira se doznava, da se s to pre-
osnovo ne bo mnogo izpremenila seda-
nja vlada razen v toliko, da prevzame
Milan Simonović ministrstvo za agrar-
no reformo, samostojni demokrat dr.
Hinko Krizman pa ministrstvo trgovine
in industrije namesto dr. Surmina, ki
izpade.

Ministrski predsednik Pašić bo po do-
sedanjih dispozicijah vsekakor že pred
24. t. m. v Beogradu, ker je za 25. t. m.
napovedana seja radikalnega poslanske-
ga kluba. Po seji radikalnega kluba se
bo vršila skupna seja poslancev Naro-
dnega bloka, na kateri se bo poslanecem
predložil nadaljni delovni program Na-
rodne skupščine. V Beogradu je še
malo poslancev, a v predsedništvu vlade
ni bil danes dopoldne sprejet noben
politik.

Obisk ministra Beneša v Varšavi

Velik pomen za medsebojno zbliznanje Poljske in Češkoslova- ške. — Nesrečen incident ob prihodu v Varšavo.

Praga, 20. aprila. z. Zunanji minister
Beneš je včeraj odpotoval v Varšavo,
kjer bo ostal več dni. Imel bo priliko,
da stopi v osebne stike z vsemi vrede-
lijske republike, kar bo še pospe-
šilo razvoj medsebojnega zbliznanja med
Poljsko in Češko, ki je v zadnjih mese-
cih že tako razveseljujo napredovalo.

V vsej javnosti spremljajo zato mini-
stra na njegovi poti z iskreno željo, da
bi obrodila čim več sadu. Domneva se,
da bodo v Varšavi obširno razprav-
ljali tudi o vprašanju poljsko - nemške
meje.

Varšava, 20. aprila (Avala). Češko-
slovaški zunanji minister dr. Beneš je
danes popoldne prispel v Varšavo. Ko
se je po obisku pri ministrskem pre-
sedniku Gradskemu v družbi češkoslo-
vaškega poslanika dr. Fiedlerja v avto-
mobilu peljal na stanovanje sejmškega
maršala in je avtomobil ravno vozil ob
nekem vozu električne železnice, je
skočil neki mlad prodajalec časopisov
iz voza ter prišel pod avtomobil. Av-
tomobil ga je povozil in je bil na mestu
mrtev. Mnogo ljudi je začela šoferja
groziti. Dr. Beneš in dr. Fiedler sta
se nato z drugim avtomobilom odpelja-
la v palačo ministrskega predsednika.
Obisk pri sejmškem maršalu je bil od-
goden na jutri.

Avstrija nadaljuje svojo ekspanzivno propa- gando

Tendencijsna dunajska vest o akciji Zveze narodov in velesil v prid Avstrije. — Velenemci se jezijo na zunanjega ministra.

Dunaj, 20. aprila. s. S posebno diplomats-
ke strani doznava neka dunajska kore-
spondenca, da so poslanikom nasledstvenih
držav v Parizu in Londonu ob priliki redne-
ga tedenskega sprejema na Quay d'Orsaju
in Foreign Office namignili, da bi bilo že-
leti če bi zastopniki pri svojih vladah na-
glasili, naj se napram Avstriji v trgovski in
gospodarski politiki v bodoče zavzame bolj
kencilijantno stališče, ki bo pospeševalo pro-
sto udejstvovanje gospodarskih moči Av-
strije. Neznano ni ostalo tudi, da se je ta
mignilj izvršil pod vplivom odbora Zveze
narodov, ki se bavi s sanacijo avstrijskih fi-
nanc. Slika navodila so dobili tudi antantni
zastopniki v nasledstvenih državah.

(Naši vladi dosedaj o tej ali slični akciji
velesil ni ničesar znanega in gre bržčas
le za pobožno željo avstrijskega kapitla.
Ured.)

Dunaj, 20. aprila s. Danes se je vršil raz-
govor med dr. Wotawo, voditeljem vele-

nemške stranke, in zunanjim ministrom dr.
Matajo. Razgovor se je tikal izjav dr. Ma-
taja v rimskem časopisu. Dr. Mataja je iz-
javil, da mu ni prišlo na um, da bi бага-
teliziral gibanje za priključitev Avstrije k
Nemčiji, temveč da je samo konstatiral, da
je to gibanje stopilo v ozadje. Opombe dr.
Wotawe o možnostih, ki jih nudijo državne
pogodbe iz St. Germaina in Zeneve, so bile
popolnoma pravilne in teh možnostih se je
tudi dr. Mataja zavedal. Izrazil je upanje,
da je v bodoče odstranjena možnost nespo-
razumljenja.

**AKCIJA ZA USTANOVITEV AVSTRO-ČE-
ŠKE TRGOVINSKE ZBORNICE.**

Praga, 20. aprila. s. Prihodnje dni se bo
vršila tukaj seja zastopnikov industrije in
trgovine, na kateri se bo zavzelo stališče
glede ustanovitve avstrijsko-češkoslovaške
trgovinske zbornice v Pragi.

Hindenburg razvija svoj program

Neiskrene in zavite izjave o najvažnejših vprašanjih Nemčije. Računa že z vso gotovostjo na svojo izvolitev. —

London, 20. aprila. s. Berlinski za-
stopnik Reuterjevega urada je stavil
Hindenburgu več vprašanj, na katere je
Hindenburg med drugim odgovoril, da
je pripravljen položiti prisego, po ka-
teri se bo obvezal postopati kot pred-
sednik strogo po ustavi ter čestiti drž-
javne zakone, vršiti vestno svoje dolž-
nosti in biti pravičen napram vsakomur.
V ostalem je mnenja, da se danes v
Nemčiji nikjer ne razpravlja glede re-
publike ali monarhije. Glede vprašanja
garancij meni, da se to vprašanje tre-
notno razpravlja na mednarodnih kon-
ferencah in nikakor ne gre, da bi se
osebno vmešaval vanje. Vsekakor pa

zasleduje te razprave s posebno pozor-
nostjo. On (Hindenburg) je z vsemi dru-
gimi Nemci brez razlike strank mnenja,
da je treba vzhodne meje spremeniti v
korist Nemčije. Da bi se radi tega ne
ogrožal mir, je treba to vprašanje reši-
ti v medsebojnih pogajanjih. Dalje je
tudi mnenja, da bo Nemčija z mirnim
razvojem na znotraj in zunaj v ino-
zemstvu pridobila na ugledu in da je
nesmisel, če bi se vmešavala v kake
vojne dogodke. Po njegovem mnenju
nima Nemčija niti toliko moči, da bi se
mogla braniti proti najmanjšemu so-
sedu.

Velika carinska sleparija v Zagrebu

Zagreb, 20. aprila n. Te dni je zagrebški
trgovec Lazar Schlei vvozil po posredniku
Albaharju 500 kg svilenih čipk, za katere
je bilo treba plačati carino 740.000 Din.
Blago je bilo odpravljeno v Jugoslavijo s
pogojem, da jo bo trgovec Schlei prevzel,
ako mu bo usajala, ako ne, pa da se bo vr-
nila v Avstrijo. Trgovec Schlei je izjavil na
carinarnici, da mu je blago predrago in da
ga vrača carinarnici, da se preko carinar-
nice v Mariboru vrne v Avstrijo. Ko so za-
bolji prišli v Maribor, so jih na carinarnici
odprli, v njih pa niso dobili čipk, temveč
moko. Mariborska carinarnica je zaprosila
zagrebško carinarnico in policijo, da pre-
iščeta, kdo je prevzel nezacarinjene čipke,
ki so bile javljene, da se vračajo, in kdo je
v zaboje dal moko. Trgovec Schlei pravi,
da tega ni storil. Sedaj se preiskuje, kdo je
državo oškodoval za 740.000 dinarjev, ker
so čipke nezacarinjene izginile iz zabojev.

Seja delegacije za pogajanja z Italijo

Beograd, 20. aprila. r. Za jutri je na-
povedana na Sušaku seja naše delega-
cije za pogajanja z Italijo pod predsed-
stvom zunanjega ministra dr. Nincića,
ki se mudi na Sušaku že par dni. Na
sejo so pozvani s Sušaka dr. Šilovič, dr.
Figačner, kapetan Celigoj in upravnik
nagde carinarnice na Reki Volović, iz
Zagreba pa dr. Milorad Stražnički. Na
tej seji se bodo obravnavala vprašanja,
ki se tičejo bazena Thon de Revel,
predvsem pa se bodo razpravljala vpra-
šanja carinskega režima, tranzita blaga,
ki prihaja preko reškega pristanišča
ter pomorskega prometa z bazenom
Thon de Revel.

Posvetovanj se udeleži tudi finančni
minister Stojadinović, ki prispe jutri na
Sušak.

Bolgarska vlada bo morala odstopiti?

Kralj baje ne soglaša več s politiko Cankovljevega kabineta. Sledi naj mu koncentracijska vlada Malinova.

Sofija, 20. aprila. r. Vlada Aleksandra
Cankova stoji neposredno pred krizo.
Poslednji dogodki so dokazali, da vodi
sedanji režim državo v revolucijo. Tudi
sam kralj Boris ni več voljan izpostavi-
ljati svojo usodo in usodo države za
to, da bi ostala na vladni ključ, v katero
narod nima zaupanja. Proglaseži preki
sod je povzročil še večji nered v drž-
vi. Vse ieče so polne političnih areti-

rancov, ponoči pa se pogosto čujejo
streljave, kar je znak, da se vrše po
prekem sodu smrtno obsodbe.

Kot novi ministrski predsednik se
omenja Aleksander Malinov, ki naj bi
sestavil vlado demokratov, radikalov,
liberalcev, socialistov in zmernejše
skupine zemljoradnikov. Ta vlada bi
imela nalogo uvesti normalne razmere
in razpisati volitve.

Nad 3000 ljudi postreljenih po prekem sodu

Krvoprelitje v Bolgariji se nadaljuje. — Vodja atentatorjev ubit Novi pokolji. — Zbiranje vstaev ob naši meji.

Sofija, 20. aprila. s. Bolgarska brzo-
javna agentura javlja: Policiji se je po-
srečilo najti skrivališče glavnega zarot-
nika Minkova, ki je v katedrali Sv. Ne-
delje položil peklenški stroj. Minkov se
je pri aretaciji umiril ter je bil ustreljen.
Bil je bivši častnik inženjerske čete in
je vodil vso zaroto. Kot šef oddelka za
pripravljanje atentatov v tajnem komu-
nističnem komiteju je izdelal instrukci-
je za ravnanje z eksplozivnimi snovmi.
Brošuro, ki je bila razdeljena med tero-
riste, je policija zaplenila.

naša vojska intervenirala radi revoluc-
ije. Vsekakor je stanje v Bolgarski ob-
upno. Preki sod deluje, sodbe se iz-
vršujejo takoj. Trdi se, da je bilo do-
slej ustreljenih nad 3000 ljudi. Jutri bo
seja Sobraja, na kateri se ima sank-
cionirati odlok vlade o proglasitvi voj-
nega stanja. Naš vojni ataše polkovnik
Milkovič je izjavil v imenu našega kra-
lja in vlade sožalje rodbini ubitega ge-
nerala Nerezova.

Vojni minister je v nekem razgovoru
izjavil, da je jasno, da je bil napad na
kralja Borisa insceniran od agrarno -
komunističnih izseljencev ter da je v
zvezi z atentatom v cerkvi. Agitacija te
«enotne fronte» pa ni našla v armadi
ugodnega terena, čeprav se je doznalo
za posamezne častnike, ki so bili že pod
vplivom agitatorjev. Vojni minister je
tudi izjavil, da je zaprosil pri medzavez-
niškem vojaškem komiteju in pri posla-
niški konferenci za pooblastilo, da sme
na novo poklicati pod orožje 3000 pro-
stovoljcev, ker je Bolgarija ogrožena in
je zvišanje njene armade radi uposta-
vitve miru in reda neobhodno potrebno.

Policiji se je posrečilo priti atenta-
torjem na sled in je doznala, da je orga-
nizator atentata v cerkvi Sv. Nedelje
bivši inženjerski kapetan Milkov, ki je
zarotnikom dajal instrukcije v ravnanju
z razstrelivom in tudi sestavljal peklen-
ski stroj. Policija je danes obkolila nje-
govo stanovanje v ulici Dunav-Isker in
Milkova pozvala, naj se uda. Začelo se
je streljanje, v katerem je poglavar za-
rotnikov Milkov padel.

Beograd, 20. aprila. p. Beograjski
krogi so v velikih skrbih radi poročil,
ki prihajajo iz Sofije. Tam streljalo
mnogo ljudi, nastala je med prebival-
stvom strašna panika. Veliko ljudi je
zbežalo v planine. Del komitašev se
nahaja na naši meji. Boje se, da ne bi

General Sičev je podlegel ranam.
Danes je bil aretiran ves centralni iz-
vrševalni odbor komunistične stranke.
Sofija, 20. aprila. r. Pravoslavni veli-
konočni prazniki so vplivali nekoliko
pomirjevalno na razburjeno meščanstvo
Mesto izgleda na videz mirno. Vlada
energično nadaljuje aretacije in preis-
kave pri sumljivih članih zemljoradni-
ške in komunistične stranke. Pri preis-
kavi neke sumljive hiše na periferiji
mesta so orožniki naleteli na odpor, pri
čem se je streljalo z obeh strani in je
bilo več oseb ubitih in ranjenih.

Kako je bil pripravljen svetonedeljski atentat

Vstaši so Georgijeva umorili z namenom, da povodom nje- vega atentata namah ubijejo kralja in vso vlado.

Beograd, 20. aprila. r. Zadnje brzojavke
iz Sofije poročajo, da je ob pogrebu žrtev,
ki so bile skupno pokopane došlo do zelo
ganjljivih prizorov med sorodniki. General
Lazarov je izjavil, da je bil po njegovem
mnenju general Georgijev ubit zato, da bi
se ob njegovem pogrebu nudila prilika za
atentat na vlado, na vojaške osebnosti in
na samega kralja, radi česar je bil tudi na-
stavljen v cerkvi peklenški stroj par dni
prej. Glavna krivda pada na cerkveno upra-
vo, ki ni pazila, kaj se godi v cerkvi. Stro-
kovnjaki mislijo, da je bilo v peklenškem
stroju 15 do 20 kg eksplozivnih snovi, kar
sklepajo po ogromnem steburu dima, ki je
nastal po eksploziji.

Iz izjav aretiranih in obtožencev atenta-
ta je razvidno, da ga je vprizorila skupna
komunistično-zemljoradniška organizacija.
Načrt atentata je izdelal tajni odbor, v kate-

rem sta sodelovala bivša oficirja Jankov in
Milkov, kot voditelja komunistične borbene
sekcije. Peklenški stroj je izdelal Milkov z
jerditom in melinitom. Bomba je bila na-
stavljena v cerkvi v prisotnosti cerkovnika,
ki je pred par dnevi spustil mladega člo-
veka v zvonic. Ugotovljeno je, da se je z
atentatom nameravalo ubiti kralja, vse mi-
nistre in politične osebnosti, da bi se v drž-
avi izvalil nered in prevrat.

Naše zunanje ministrstvo je prejelo poro-
čilo, da je general Sičev umrl na doblijnih
ranah. Vlada v Sofiji je sklenila, da se žrt-
ve pokopljejo na državne stroške. Brzojav-
ni in železniški promet je v celi državi zo-
pet reden. Vrše se nove aretacije in je pro-
iskava doznala važna dejstva, ki pa se v
interesu nadaljne preiskave še prikrivajo.
Včeraj je pri aretaciji nekaterih sumljivih
oseb došlo tudi do krvavih bojev.

Zaključek interparlamen- tarne konference v Rimu

Rim, 20. aprila. a. Včeraj dopoldne so se
zastopniki raznih narodnosti, ki se udeleže-
jejo medparlamentarne trgovinske konfe-
rence, poklonili pred spomenikom nezna-
ga vojaka ter položili na spomenik vence s
trakovi v svojih državnih barvah. Ob tej
priliki so govorili zastopniki Bolgarije, Bra-
zilije, Češkoslovaške, Japonske, Angleške,
Jugoslavije, Poljske in Rumunije. Ob 13. uri
se je vršil obed, ki ga je priredila rimska
trgovska zbornica. Ob 15. je bil sprejem na
Kapitolu, ki ga je priredil udeležnikom
konference vladni komisar Rima senator
Cremonesi. Po sprejemu so odšli udeleženci
v gledališče Costanzi, kjer se je vršila sla-
vnostna predstava nove opere «I cavalieri di
Ekebus». Predstave so se udeležili predse-
dnik senata in zbornice, minister notranjih
del; bolgijski in japonski poslanik ter šte-
vilne druge odlične osebnosti.

Danes je interparlamentarna konferenca
zaključila svoje delo.

Vladna izjava Painlevéjevega kabineta

Pariz, 20. aprila. s. Na današnji seji
ministrskega sveta je bila sprejeta vlad-
na izjava Painlevéa. Vladna izjava, ki
bo bolj obširna, kakor se je sprva me-
nilo, se bavi v glavnem s finančnim po-
ložajem in problemom garancij. Kakor
se doznava, Painlevé glede politike na-
pram Vatikanu ne bo sledil svojemu
predniku. V informiranih krogih zatrju-
jejo tudi, da ne namerava Caillaux iz-
vesti premoženjske oddaje, temveč da
je mnenja, da je treba položaj temeljito
proučiti in se glede ukrepov nikakor ne
prenažiti.

Bolgarija bo smela povečati armado?

Pariz, 20. aprila. s. Medzavezniški
vojaški odbor se je dopoldne sestel pod
predsedstvom maršala Focha na sejo,
da se posvetuje o prošnji Bolgarije za
povišanje kadra bolgarske armade za
10 tisoč mož. Kakor se doznava, bo vo-
jaški odbor podal najbrže ugodno mne-
nje, ker se je tudi vojaška komisija v
Sofiji izrazila za povišanje. Poslaniška
konferenca, ki bo o tem odločevala, se
bo sestala prihodnje dni.

Kaj vse vedo v Italiji

Rim, 20. aprila. a. Iz krogov medpara-
mentarne trgovinske konference se dozna-
va, da namerava jugoslovenska vlada baje
izdelati voljno reformo po načinu majori-
tetnega sistema, kakor je že sedaj v velja-
vi v Italiji. Po tem sistemu bodo namreč vsi
članski stranke dve tretjini vseh mandatov.
Jugoslovenska vlada namerava baje to vo-
ljno reformo predložiti čimprej narodni
skupščini ter na podlagi nje izvesti nove
volitve, pri katerih bi dobila seveda dva
tretjinsko večino in popolnoma porazila
opozicijo. Vest je vzeti s skrajno rezervo.

Konkurz «Bance Adriatica»

Trst, 20. aprila. a. V zvezi konkurza
Bance Adriatica v Trstu je nastopila nova
sprememba. Zaradi napadov, ki jih je ob-
javil bivši upravni svetnik odvnetnik Coc-
copardo v tujakšnji «Seri» proti konkurzu
nemu upravitelju dr. Benedettiju, je ta da-
nes poslal sodniku pismo, da odloga mesto
konkurznega upravitelja.

Priprave za pogajanja z Avstrijo

Beograd, 20. aprila. r. Povodom sklepa
takozvane Seiplove konvencije so ostale
nerešene nekatera vprašanja med nami in
Avstrijo in je bilo dogovorjeno, da se za
rešitev teh vprašanj skliče posebna konfe-
renca. Najvažnejša nerešena vprašanja so:
določitev valute in tečaja izplačila dolgov
izvršenih v tuji valuti ter v zlatu, zatem pa
vprašanje lastnine in nepremičnosti rad-
gonske imovinske zadruge ter vprašanje
škoda, povzročene od bivše Avstro-Ogrske
na našem ozemlju v času vojne-oziroma
premirja. Avstrijska vlada je že večkrat za-
htevala od nas naj se ta konferenca čimprej
sestane, kar se pa ni moglo zgoditi radi
prevelike zaposlenosti naših delegatov. Iz-
gleda, da se bo ta konferenca sedaj v krat-
kem vršila in da bodo navedena vprašanja
hitro in ugodno rešena.

Nova cerkvena zakonodaja

Takoj po osvobojenju in formiranju nove države se je občutila potreba nove enotne cerkvene zakonodaje, ki bi zamenjala vse mnogostevilne zakone, zakonske naredbe, razne predpise in odredbe, ki so bile v vsaki izmed novih pokrajin različne. Razumljivo je, da je tako stanje zelo oteževalo pravilne odnose med državo in raznimi priznanimi veroizpovedmi. Z zedinjenjem vseh pravoslavni cerkev in z ustanovitvijo srbske patriarhije so se ti zapleteni odnosi vsaj v pravoslavni cerkvi znatno razčistili. Sprejete vidovalne ustave je eden najvažnejših državnih in zakonodajnih činov v tej smeri. Z ustavo so priznale kot popolnoma enakopravne pravoslavna, katoliška, grško-katoliška, muslimanska, židovska in protestantska veroizpovedi. Razen tega so priznale vse veroizpovedi, ki so bile priznane na ozemlju prejšnje avstro-ogrške monarhije. S tem je prenehala eksistenca državne veroizpovedi. Vse veroizpovedi so postale enakopravne v odnošjih napram državi. Vrhovno nadzorstvo nad vsemi pa je poverjeno ministristvu za vere, ki je bilo predvsem v ta namen osnovano.

Takoj po sprejetju vidovalne ustave se je šlo korak dalje. Potrebno je bilo, da se izdela temeljni zakon, ki bi na podlagi načel ustave uredil predvsem razmerje med državo in posameznimi veroizpovedmi, kakor tudi odnose med temi veroizpovedmi samimi. Potreba takozvanega interkonfesionalnega zakona se je občutila čim dalje bolj, tako, da je tedanji minister za vere osnoval posebno komisijo za izdelavo tega zakonskega načrta. Ta komisija je izdelala načrt zakona ter ga predložila ministru za vere in po njem tudi ministrskemu svetu.

Da bi se s sprejetjem tega zakona dobila pravna podlaga za specialne zakone o posameznih veroizpovedih, je ministristvo za vere skušalo doseči čim prejšnjo rešitev tega zakona v Narodni skupščini ter je bil njegov načrt izročen zakonodajnemu odboru. Toda ravno ob času predložitve tega zakona zakonodajnemu odboru Narodne skupščine v početku lanskega leta so se pričele dolgotrajne krize in boji opozicije z vlado, kar je dovelo do razpusta Narodne skupščine in novih volitev. Tako ta osnovni interkonfesionalni zakon ni dobil sankcije.

Ministristvo za vere ni moglo čakati, da bi bil sprejet najprej ta zakon v Narodni skupščini in da bi se šele nato prešlo na specialne zakone, temveč je takoj ustanovilo komisije za izdelavo zakonskih načrtov o pravoslavni cerkvi, o muslimanski veroizpovedi, o protestantski in židovski verski organizaciji, kakor tudi za izdelavo načrta konkordata z Vatikanom, ki naj bi nadomestil specialni zakon o katoliški veroizpovedi. Tekom predlanskega in lanskega leta so bili izdelani vsi ti zakonski načrti razen za židovsko in protestantsko veroizpoved. Izdelan je bil tudi prvi načrt konkordata. Nekatere je že odobrili ministrski svet in predložili Narodni skupščini, ki jih pa iz navedenih vzrokov ni mogla še rešiti. Sedaj je ponovno v ministristvu za vere sprotne akcija, da se načrt interkonfesionalnega zakona čim prej predloži Narodni skupščini, zatem pa ostali že izdelani specialni zakoni. Razume se, da bodo izvršene gotove korekture teh zakonov, zlasti zakonskega načrta o muslimanski verski organizaciji. In sicer vladnim intencijam primerno. Končno je treba omeniti, da zahtevalo vsi poglavarji posameznih priznanih veroizpovedi, da naj bi bili ti zakonski načrti čim prej predloženi Narodni skupščini.

Nemško-poljska meja

Pariz, 20. Veliki noči.

Ko je Nemčija ponudila velesilam garancijsko pogodbo za francosko in belgijsko mejo, je nastalo v Poljski veliko vznemirjenje in tudi Francija je sprejela to ponudbo le z nezaupanjem. Nasprotno pa Angleži niso videli nobene zasede v tem predlogu in Chamberlain, njihov zunanji minister, je šel celo tako daleč, da je govoril o lojalnosti in iskrenosti nemške vlade. Kaj je torej resnica?

Na to vprašanje nam odgovarja znani ameriški novinar Frank H. Simonds, ki prihaja iz Poljske in Nemčije in ki čisto nepristransko razlaga, kar je doznal in spoznal na svojem potovanju. Izvlečke iz njegovega poročila so prinesli mnogi veliki inozemski časopisi. Nas stvar tembolj zanimi, ker primerja g. Simonds položaj predvojne Srbije z današnjim položajem Poljske, zato prinašamo njegovo poročilo v celoti:

Frank H. Simonds piše:

«S tem, da je nemška vlada izjavila, da je pripravljena priznati za definitivne svoje zadnje meje, ki so ji bile določene po verzajskem miru, in celo sprejeti sistem demilitarizacije v Polenju, hoče dobiti samo dovoljenje z angleške in francoske strani za revizijo svojih vzhodnih mej.

Ne sme nas premočiti dejstvo, da podaja Nemčija površne izjave, da hoče doseči ta cilj samo diplomatskim putem in z metodami, ki jih predvideva Zveza narodov, ne pa z oboroženo silo. Njeni nameni so popolnoma prozorni: zadaviti hoče Poljsko.

Ako dobi Nemčija nazaj Gdansk in zemeljski pas, ki vodi do tega mesta, se bo Poljska nahajala v istem položaju kot predvojna Srbija, ko je ta dežela, oropana od vsakega dostona do morja, lahko izvažala svoje proizvode samo v Avstrijo in preko nje, Vsako

krat pa, ko je hotela pokazati na katerikoli način svojo politično nezavisnost, je zadostovalo Avstriji, da zapre svoja vrata srbskemu izvozu, in že je bilo s tem takoj podvezano vsa gospodarska življenja Srbije. Iz tega je nastala svetovna vojna. Toda Srbija je tedaj imela samo nekaj milijonov prebivalcev, Poljska jih ima pa danes trideset milijonov.

Isto bi se zgodilo, če se dovoli Nemčiji, da dobi nazaj Gornjo Slezijo z njenimi premočnimi, kositskimi in železnimi rudniki in kovinskimi tovarnami, ki predstavljajo drugo Poruhrje, kajti Poljska bi bila tako industrijsko popolnoma odvisna od svoje sosedice, ki bi ji mogla zapreti dovoz premoča, potrebnega za industrije, ali ga pa prodajati tako drago, da bi bila vsaka trgovska konkurenca za Poljsko nemogoča. Poljska pa mora izvažati, da je v stanu živeti.

Zanjo je problem, ki se stavi, vračanje življenja ali smrti. Če mora Poljska opustiti pas, ki jo veže z morjem, in pristati na to, da se Gdanska zopet postavi Nemčiji, ali pa izprazni Gornjo Slezijo, potem ne šteje več med svobodne države. To je resnični položaj, ki ni nikakor posledica političnega imperializma, niti nepravilne dodelitve teh ozemelj Poljski, kajti vse to — Gdansk, zemeljski pas, ki vodi do nje, in Gornja Slezija — je bilo nekdanje poljsko in je prešlo pod tuje gospodstvo za časa zloglasnih delitev Poljske, ki so pač najbolj nemoralna stvar, ki se je sploh kdaj dogodila v zgodovini.

Velika Britanija poskuša isto, kar je tajna želja nemške vlade, namreč ločiti Francijo od Poljske, katere varnosti joče garantirati, da s tem zmanjša na minimum britansko odgovornost. Britanska politika stoji na sledečem stališču: Če damo Nemčiji dovoljenje, da naknadno spremeni svoje vzhodne meje, bi opustila na zapadu cilje, — katerimi je stremela pred I. 1914., sprejela bi definitivno izgubo Alzaska in Lorene in iskala bi si odškodnine v aneksiji Avstrije in ozemeli, ki so bila prisojena Poljski. Tako bi se francosko-nemški odnosi stopnjevali izboljševali in nevarnost bi izginila, da bi bila zopet Velika Britanija pritegnjena v nov konflikt na celini.

Mnenje Francije je pa čisto drugo: Ker ji manjka anglo-ameriška garancija, je sklenila obrambne pogodbe s Poljsko in Češkoslovaško. Francija razume, da če bi bila Nemčija avtorizirana razširiti se proti vzhodu in jugu, bi postala takoj gospodarica teh dveh dežel iz ekonomskega stališča. Naglo bi potegnila v svoj krog Madžarsko in tako bi bila upostavljena znamenita «Mittel-europa» (Srednja Evropa), te stare nemške sanje, ki so se za nekaj mesecev uresničile v času svetovne vojne. Nemčija bi postala tako do skrajnosti vladajoča velesila v Evropi, kot nekdanji rimski cesarji.

S stališča svetovnega mira je vsaka sprememba v Evropi, ki bi se izvršila na škodo Poljske, nemogoča, kajti Poljska bi se bojevala, tudi če bi jo Francija zapustila. Umaknila se bo samo oboroženi sili na bojnem polju. Če bo stala sama proti Nemčiji, bo morda premagana; mir na, ki bo dosežen s takimi sredstvi, ne bo mir, temveč nova vojna.

Politične beležke

+ Klerikalci in državni nameščenci. «Slovenec» je porabil kongres državnih nameščenecv kot priliko za demagoško hujskanje proti sedanjim vladam. V istem hipu, ko se zavzema za državne nameščence na svoj običajni način pa jim obenem očita podkupljivost in pristranost v službi. Za ta poklon državnim nameščencem klerikalcem ne bodo hvaležni. Potek kongresa je tudi pokazal, da si državni nameščenci od demagoštva takih destruktivnih strank, kakor je klerikalna stranka, ne puste diktirati taktike v svojem boju za zboljšanje svojega gnetnega položaja, najmanj pa, da bi se v njihove strokovne organizacije zanašala politika, kakor želi to klerikalna stranka s svojim «Slovencem». Mogoče bi klerikalno demagoštvo šlo našlo odmev med državnimi nameščenci, če bi ne vedeli, da so vse, kar so dosedaj dosegli, priborile zanje edinole stranke Narodnega bloka in da je ravno klerikalna stranka s svojim razdiralnim delom največ pripomogla, da se uradniški vprašanje rešilo v splošno zadovoljnost tega stanu. Državne nameščence se ne sme smatrati za tako neprivredne, da bi se hoteli obračati za zaščito in podporo na tako stranko kakor je SLS, ki je s svojo za vse stanove škodljivo politiko izgubila ves svoj ugled in vsak vpliv na reševanje državnih poslov v Beogradu. Zanimivo je le to, da «Slovenec» v svojem pozdravnem članku ni niti povedal, da je SLS bila tista stranka, ki je dosedaj že vsa leta ovirala ureditev uradniškega vprašanja, niti ni povedal, če bodo poslanci SLS vsaj v bodoče kaj storili za državne nameščence. Samo hujskali in podpihovali.

+ Kako so klerikalci izpodrežali korenine boljševiški propagandi? Ni še dolgo, ko so se klerikalci navduševali v svojih listih in na svojih shodih za komunistične ideje, ko so sklepali s komunisti volilne kompromise in je sam škof dr. Jeličič volil pri ljubljanskih občinskih volitvah komuniste. Klerikalci so jim dajali potuho in v škofovi tiskarni so šli lani tiskali komunistične letake. Tudi je bil dr. Korošec s pomočjo komunistov izvoljen za poslanca v Ljubljani. Resnica je tudi, da klerikalno častništvo ni imelo nobene besede kra-

ko je Radić romal v Moskvo ter tam sklepal pogodbe radi boljševiške podpore za snovanje jugoslovenske federativne republike. Nasprotno, klerikalci so Radića še zagovarjali, ker so trdno upali v uspeh njegove akcije in ker so mislili na ta način za slučaj prevrata obvarovati svojo eksistenco. Vsled odločnega nastopa vlade strank Narodnega bloka je pri nas zaključena možnost nasilnih prevratov, kar je seveda močno razočaralo klerikalno tranko, ki sedaj spoznava, da ji je bratstvo z boljševiki in Radićem več škodovalo kakor koristilo. Zato bi se klerikalci sedaj radi oprali očitka, da so bili vsa zadnja leta zavezniki vseh prevratnih elementov v Jugoslaviji, zato «Slovenec» piše, da je «ravno Davidović - Korošec» vlada začela izpodrežati korenine boljševiške propagande. Res pa je, da je Radić ravno za Korošec - Davidovičeve vlade najbolj širil z moskovskim zavezništvo in da je ravno v tem času govoril na shodih, da se bo zlomilo kraljevo žezlo na hrvatskem hrbitu in da mu je moskovska vlada obljubila ne samo moralno, ampak tudi vsi drugo pomoč. Davidović in dr. Korošec nista mogla svojega prilatelja pripraviti niti tako daleč, da bi se vsaj javno ne hvatila s svojim boljševiškim zavezništvo in šele vlada Narodnega bloka mu je mogla viliti nekoliko pameti v revolucionarne možnosti. To so dejstva, na dr. Koroševi stranki na bo za vedno ostal madež, da se je družila s prevratnimi elementi in podpirala njihove težnje iz same mržnje proti državi, v kateri ne morejo igrati vodilne vloge. Dr. Korošec je celo že sam grozil z državljansko vojno v svojih izjavah in klerikalna stranka ne more pokazati niti na eno svoje dejanje za konsolidacijo razmer v naši državi. Dejanja potrjujejo, da so klerikalci vedno podpirali prevratne elemente, a to le radi svojih strankarskih teženj. Plačilo za to jim ne bo izostalo.

+ Treba je dokazov. «Reč» piše, da nihče ne misli na onemogočevanje nadaljnjega evolucije Radićeve stranke, ki je v interesu političnih razmer. Ta evolucija pa bi se ravno onemogočila, če bi se Radićeva stranka pustila v prepričanju, da je na svojem nepomirljivem protidržavnem stališču nenakrat s svojo izjavo ustvarila sebi možnost rušiti ono kombinacijo vlade, ki je izvajala sedanjí položaj. Zato je pozdraviti pisavo radikalne «Samouprave», ki je pravočasno razbila to prepričanje s škodljivim vplivom na ureditev političnih razmer v Hrvatski. Jasno je, da se ne zahteva nobeno ponižanje, toda jas-

no je tudi, da morajo radićevci šele s svojim delom pokazati, da so iz protidržavne stranke postali lojalna državna stranka. Dokler pa govore po vaseh, da je njihov najnovejši korak samo taktični preokret, čegav namen je rušenje Narodnega bloka in nanpravi radikale izključno odvisne od njih, potem se mora njihova akcija motriti z največjo opreznostjo ter se ne more z njimi ustvarjati nobene realne kombinacije. Zato tudi ni aktualno vračanje vstopa radićevcev v vlado, o katerem se ni govorilo na nobenem merodajnem mestu, temveč je samo aktualno vprašanje, v kateri smeri in s kolikim iskrenim razpoloženjem se bo razvijala nadaljnja akcija radićevcev, in sicer med narodom samim in ne za kulisami, v diplomatskem vežbanju in tekmovanju. — Navedeno je tudi najboljši odgovor «Slovencu», ki trdi, da se kariera Pribevičeva bliža svojem koncu.

+ Pavle Radić o sedanjem položaju. Dopisniku «Belgrader Zeitung» je Pavle Radić dal nekatere zanimive izjave o sedanjem razpoloženju med radićevci. HSS, je dejal, je s svoje strani storila vse, da bi s protistransko (NRS) prišlo do sporazuma. Zdej čakamo, kaj bodo storili radikali. Voditi politiko, znači predvidevati. Kot dobri čuvarji svoje stranke smo uvideli, da hrvatski narod in naša seljaška stranka moreta prosperirati in doseči boljšo bodočnost samo v okviru sedanje državne zajednice. Zato smo šli po tej poti, ki pa je ne moremo razumeti samo oni, ki stvari ne poznajo temeljito. A tudi ti se bodo prepričali, da je vodstvo naše stranke ravnalo prav. Nadalje je Pavle Radić izdal «inost», da je HSS v stalnem kontaktu z radikalno stranko in da se bo stvar sporazuma in eventualne kooperacije rešila dobro. Izmužnil pa se je vprašanju, ali je res sledil Pašiću v Cavtat. Glede odnošajev med HSS in Hrvatsko zajednico je dejal, da faklično obstojalo difference, ki se itak ne dajo zakrivati, a so tudi drugače razumljive v vsakem skupnem življenju. V ostalem pa obe organizaciji v velikih potezah in v glavnih zadevah delujeta skupno. Končno se je Pavle Radić pohvalil še sam, da zdej vse čas in vso energijo posveča sprejemanju številnih deputacij in poedincev, ki dnevno prihajajo k njemu iz vseh hrvatskih krajev, da jim polajni potrebo izpremembe HRS-politike. S kakšnim uspehom jim to donoveduje, tega pa Pavle žal ni povedal.

Darujmo za sokolski Tabor!

Italijanska kultura v Trstu

Kako so tržaški Italijani preganjali univ. profesorja dr. Veبرا v Trstu. — Znanstvenik, katerega dvakrat fotografirajo kakor zločinca, registrirajo njegovo sliko s tekočo številko in vzamejo odtiske njegovih prstov. — Kulturen škandal, ki bi bil «na Balkanu» nemogoč.

Trst, 20. aprila.

Kakor je nedeljsko «Jutro» že poročalo, je doživel univ. prof. dr. France Veber, ki je prišel zadnje dni predavati v Gorico in Trst, od strani italijanskih oblasti takšno postopanje, da ga velja zabeležiti v škandalno kulturno kroniko našega časa, da ostane vsem našim potomcem v trajnem spominu.

Da bo slika popolna, sežem nekoliko nazaj. Prof. Veber, ki je že ponovno predaval med primorskimi Slovenci ter neguje kulturne stike med ljubljanskim in padovanskim univerzo, se je odpeljal pred veliko nočnimi prazniki, dne 5. aprila čez Podbrdo v Gorico. Na Gorickem je bil par dni gost rodbine svojega rano umrlega učenca dr. Klementa Juga v Solkanu. Da ne bo kakih nepravil, se je prof. Veber že v torek dne 7. aprila javil pri karabinjerstvu v Solkanu. Pripomniti je treba, da ima vsak tujec v Italiji za prijavo tri dni časa. Ko se je prof. Veber oglasil pri orožnikih, so mu povedali, da je prišlo iz Gorice povelje, glasom katerega se mora osebno predstavititi gorickemu komisarju tekot tedna. Med tem je dr. Veber v sredo dne 8. aprila predaval v Renčah. Vrnivši se s Kanalskega, se je napotil v Gorico. «Zveza prosvetnih društev» mu je dodelila tolmača za italijanski jezik v osebni društvenega tajnika g. Jeličiča. Ta je odpeljal dr. Veبرا pred komisarja, katerega je povedal, po kaj sta prišla. Komisar je vprašal Jeličiča, čemu dr. Veber toliko predava v Primorju. G. Jeličič mu je razložil, da gre pri Vebruvi predavanjih za strogo nepolitično zgolj prosvetno delo. Vprašal je goriskega komisarja, če je tako delo morda po zakonu zabranjeno, kakor mu je komisar odgovoril, da o kaki zabrani Birjenja kulture med primorskimi Slovenci ni in ne more biti govora, da oblasti nimajo nobenih toževnih naredb, in je pristavil, da je tudi sam prepričan o nepolitičnem značaju predavanj dr. Veبرا. Jeličič je nato vprašal, če je zadeva rešena. Komisar je odgovoril, da je vse v redu in je podal prof. Vebru roko. Na vprašanje slednjega, če sme odpotovati v Padovo, je odgovoril, da je zadeva isto v redu in da lahko odpotuje, kamor hoče.

V soboto dne 11. aprila se je odpeljal prof. Veber z rodbino vred v Grljan pri Trstu. Tam se je nastanil v hotelu, kjer je ostal tri dni. Bil je policijsko prtljajen, vpisal se je lastnoročno v hotelsko knjigo in izpolnil vse formalnosti, da ne bo kakih neprivrednosti.

V torek po Veliki noči se je prof. Veber odpeljal v Trst, kamor ga je povzelo društvo «Prosveta». V Trstu je bil par dni gost rodbine dr. Slavika. Čez tri dni je odšel v Baroklovo pri Trstu, kjer se je nastanil v gostilni «Adria». Lastnik gostilne je prof. Veبرا takoj javil pristojni oblasti, kakor zahtevajo predpisi. Še za časa, ko je bil pri dr. Slaviku, je dr. Veber predaval pri Ma-

riji Magdaleni, v mladinskem krožku «Obzorje». Drugo predavanje se je vršilo v Baroklovah. Potem je imel dr. Veber nastopiti v Trstu, v dvorani Modugno.

Za to predavanje je dobila tržaška «Prosveta» osebno dovoljenje od tržaškega prefekta in kvestorja. Predavanje se je imelo vršiti v četrtek ob pol 9. zvečer. Prof. Veber se je odpravil k predavanju z nekaterimi člani dr. Slavikove rodbine. Zapolnel je nekoliko in ko so prišli pred dvorano, so našli vrata zaprta, na vratih pa listek «Prosvete», da je predavanje radi nepredvidenih težav odloženo. Policijski agent, ki je stražil pred vratmi je došelcem javil, da je predavanje «sposeso» (odgodeno!). Seveda jih je ta vest presenetila. Pred dvorano je bilo prazno, pač pa so stali na cesti policijski agenti in fašisti. Ljudi še ni bilo videti nikjer, toda pozneje se je izvedelo, da je bil naval na dvorano izredno velik.

Prof. Veber bi bil moral nastopiti še na Opčinah v Kettejevi dvorani. Radi tega se je v petek oglasil pri njem tajnik openske podružnice «Prosvete», da ga odpelje k predavanju. Odlila sta na Opčine in ko sta prišla pred dvorano ter vstopila, je stal v poslopju še orožnikomarski, ki je izjavil, da je predavanje zabranjeno in sicer radi tega, ker ni bilo javljeno 24 ur naprej. (Prof. Veber pa je dobil za svoja predavanja na Gorickem dovoljenje vselej ur pred svojim govorom, v nekem slučaju celo samo pol ure pred nastopom.) Fašistovski tajnik Lupetin je tudi izjavil, da nimajo fašisti nič zoper taka predavanja v tržaški okolici. Predavanje na Opčinah pa so kljub temu preprečili.

V soboto dne 18. aprila bi bil moral prof. Veber nastopiti v prostorih otroškega vrta pri Sv. Ivanu. Predavanje je bilo naznačeno za 8. uro zvečer. Opoldne sta kosila profesor in njegova soproga v baroklovski gostilni «Adria». Sedela sta baš pri oboju, ko se je pojavil na verandi neki civilist. Predstavil se je prof. Vebru kot agent kvesture ter zahteval od njega, naj ga «za pet minut» spremlja na policijski urad, kjer mora predložiti dokumente. Prof. Veber ga je vprašal po legitimaciji. Agent je legitimacijo pokazal in nato je profesor odšel v policijski vstopni prostor.

Dr. Vebrava soproga se je tega dogodka seveda prestrašila. Hotela je spremljati svojega moža, toda prof. Veber ji je odsvetoval. Dejal je, naj ostane doma, saj se on itak takoj vrne. Policijski agent mu je pritril in obljubil, da bo stvar trajala samo pet minut.

Nato je prof. Veber odšel. Predno pa je vstopil s policistom v tramvaj, je prihitela za njim soproga in tudi ona je vstopila. Baš ko je tramvaj vozil mimo hiše, v kateri stanuje predsednik «Prosvete» dr. Čermelj, je gospa zagledala Čermelja, ki je stopil na ulico. V polnem diru tramvaja je skočila na cesto ter hitela obvestiti dr. Čer-

melja o dogodku.

Agent se je s prof. Vebrum pripeljal na kvesturo, kjer je izročil profesorja kvestorjevemu namestniku. Ta je brez pozdrava zahteval dokumente. Prof. Veber mu jih je izročil. V istem trenutku so se odprla vrata. Vstopil je dr. Slavik s profesorjevo soprogo. Kvestor mu je izjavil, da manjka v potnem listu potrdilo oblasti o profesorjevi prijavi. Dr. Slavik, ki je tolmačil zadevo, je pojasnil zgodovino prijave v Gorici. Povedal je, da je bil dr. Veber v Gorici osebno pri komisarju in da je ta našel vse v redu. Dr. Veber je še pripomnil, da se kvestura lahko telefonično prepriča o tem, nakar je kvestorjevega namestnika rekel, da ne dvomi o vsem, kar je slišal, da pa on, žal, ne more storiti ničesar, ker zadeva ne spada v njegovo kompetenco. Zadržal je prof. Veبرا z izgovorom, da mora počakati kvestorja. Gospe je dejal, da lahko odide «radi otroka». Dr. Slavik, ki je videl, da tukaj ni vse v redu, je podkvestorju izjavil, da jamči za prof. Veبرا in je posilil kvestorjevega namestnika, naj ga izpusti. Toda mož je prošnjo odbil, češ da je stvar itak nedolžna in da bo zadeva ugodno rešena še tekom popoldneva, čim se vrne kvestor. Nato je dr. Slavik s profesorjevo soprogo odšel, dr. Veber pa je ostal na kvesturi, uverjen, da bo izpuščen na svobodo, če ne prej, vsaj ob 4. popoldne.

Ko sta dr. Slavik in prof. soproga odšla, je podkvestor velič odpeljati profesorja v detektivsko sobo. Dr. Veber je ostal tam približno eno uro. V tem času je dobil detektiv, ki je profesorja stražil listek s poveljem, da ga mora odpeljati v policijski fotografski atelje.

Profesorja Veبرا so tam fotografirali frontalno in v profilu kakor je običaj pri zločincih. Sliko so označili s številko 214, spodaj pa so postavili ime dr. Franca Veبرا. Po dokončanem fotografiranju je moral dr. Veber odtisniti vse svoje prste, in sicer vsako roko po dvakrat. Odtiske je moral tudi lastnoročno podpisati.

Iz fotografskega ateljeja so peljali prof. Veبرا nazaj v detektivsko sobo. Čez par minut je dobil drug detektiv listek z poveljem, da mora prepeljati profesorja v zaporo k jezuitom. Šel je torej iz detektivske sobe na dvorišče k jetniškemu čuvaju. Tam je moral ustno izpolniti «nationalne», katerega je moral podpisati. Profos ga je nato peljal v jetnišnico pod zemljo. Tam je odprl vrata, katera je zaklenil za njim. Še prej je profesorju odvzel uro, naočnike, kravato denar, preiskal ga je do dobra in samo dozo cigaretami mu je pustil, ker ga je dr. Veber prošil za to.

Prostor, v katerem se je nahajal profesor, je bil šest malih korakov dolg in 3 in pol korake širok. Tla so bila peševna. V prostoru ni bilo ne postelje, ne stola, sploh nobenega predmeta razen nočne posode, ki je razširjala strašen smrad. Visoko gori je bilo malo, mračno in zamreženo okno.

Čez par ur so se vrata ječe odprla. Profos je odpeljal prof. Veبرا navzgor po stopnicah, kjer ga je izročil orožniku z revolverjem. Ta je zahteval, da mora jetnik prekriti roke ter ga je uklenil. Nato ga je gural na ulico. Pred poslopjem je čakal voz, v katerega je vstopil paznik z dr. Vebrum. Oddržala sta, kmalu pa zopet izstopila, in dr. Veber je moral iti z orožnikom peš skozi dve ulici. Ko sta dospela na mesto, je orožnik oddal profesorja novemu profesorju, ki mu je snel okove, a mu zopet tudi odvzel naočnike, uro, denarnico in kravato ter ga oddal jetniškemu pazniku, ki je dr. Veبرا odpeljal ter mu naložil slamnico, ponjavo, odejo, trdo zgoljave in skodelo za menažo. Vse to je moral prof. vlačiti s seboj. Paznik ga je vodil v prostor, kjer je bilo več ljudi, ki so novodošlega tovariša informirali, kako in kje si mora postlati.

Dr. Veber je bil izmučen in truden ter je hotel leči, da se odpoji. V tem trenutku pa je zarožalof v vratih. Paznik je vstopil, poklical prof. Veبرا po imenu ter ga pozval, naj naloži kramo zopet na rame, ker se mora izseliti. Pred ječo je čakal na prof. Veبرا civilni agent, ki ga je pozval, naj se obide. Dr. Veber je dobil nazaj kravato, naočnike in kar je še oddal. Agent mu je sporočil, da je prost, a da mora še na kvesturo po potni list.

Na kvesturi je čakal prof. Veبرا uradni tolmač hrvatišine. Povedal mu je, da so mora odpeljati drugi dan s prvim vlakom. Ko je dr. Veber izjavil, da ne ve, če mu bo to mogoče radi družine in priljage, so mu podaljšali rok odhoda do 4. popoldne. Dejali pa so mu, naj nikar ne hodi po ulicah, ker bi to utegnilo postati zanj življenjsko nevarno. Po potni list so mu ukazali priti naslednji dan pred odhodom.

Pred poslopjem kvesture je čakal prof. Veبرا dr. Čermelj, ki ga je peljal v gostilno, kjer so ju že pričakovali znanci, ki so «odrešene» dr. Veبرا veselo sprejeli.

Do tu stvarno poročilo o dogodkih. Treba pa je povedati še to, da je posredoval za izpustitev prof. Veبرا jugoslovanski tržaški konzul in da so imeli tržaške oblasti namen obdržati prof. Veبرا par tednov pod ključem z izgovorom, da morajo poslati njegove dokumente v Rim.

Prof. Veber se je po vseh predpilih prijavil ne samo orožnikom, ampak osebno gorickemu komisarju. Prepoved predavanja dr. Veبرا je izšla od tržaškega fašistovskega tajnika Lupetina. Približajmo, da je bil ta Lupetina pred vojno uslužben pri tržaški bolnici, kjer je poneveril 10.000 kron. Le posredovanje neke druge osebe, ga je rešilo ječe. Ta gospod gospoduje sedaj nad Trstom.

Dogodek je bil rafinirano insceniran. Tržaško fašistovsko društvo ni hotelo dopustiti slovenskih predavanj. Prefekt Moroni, ki je bil jele pred par dnevi odklovan od jugoslovenske vlade, ni hotel ali ni smel niti napraviti zoper dr. Veبرا: zato so prevzeli njegovo vlogo fašisti sami. Enako se je obnašal tudi tržaški kvestor, ki je bil tudi odklovan — ba je za zasluge med slovenskim življenjem...

Tako se obnaša uradna in neuradna «kulturna» Italija, kadar gre za to, da pokaže svojo moč in silo nam, jugoslovenskim čarbarjem.

Naši kraji in ljudje

Kraljevi velikonocni prazniki v Ljubljani

Kakor znano, je naša kraljeva dvojica preživela letošnje pravoslavne velikonocne praznike v Ljubljani pri Sarajevu. Narava sicer še ni vstala k novemu pomladanskemu življenju in deloma je še vsa pokrita s snegom. Vendar na kraljevo bivanje oživila to v tej dobi sicer mrtvo in pusto pokrajino. Zlasti živo je bilo vrvenje v Ljubljani za časa pravoslavnih velikonocnih praznikov. Iz Sarajeva so se neprestano valile velike množice ljudstva, da se vpišejo v dvorno knjigo in na ta način izrazijo svoje čestitke kraljevi dvojici k praznikom. Kralji v Ljubljani ne sprejema nikogar v avdienco, ker je njegovo bivanje namenjeno le za počitek.

Kraljevo življenje poteka tudi v Ljubljani prav monotonno. Kralj biva v vili »Hercegovina«, ki se je podrej nazivala vila »Ozrska« in ki jo je po prevratu bosanske pokrajinske vlada poklonila kralju. Vila je zelo priročno in priprava baš za kratke odmore, ker tu pač ni nikakih večjih sprejemov in svečanosti. Cela ureditev vile je v bosanskem slogu. V prvem nadstropju so apartmani kraljice in kralja: spalnice s toaletnimi sobami, kraljičina knjižnica in kraljeva delovna soba. Nadalje se tu nahajajo še soba za dvorno damo gospo Hadžičevo in za kraljevega adjutanta, generala Hadžiča. V pritličju se nahajajo sobe za ministra dvora in za ostalo kraljevo spremstvo.

Ker se mali prestolonaslednik Peterček nahaja v Beogradu, sprejema kralji vsako jutro najprej poročila o njegovem stanju. Takoj nato sprejme kralj ministra in maršala dvora, prvega adjutanta in dežurnega oficirja, ki mu referirajo o najnovejših dogodkih, zlasti poročila iz predsedništva vlade, iz ostalih ministrstev in iz generalnega štaba. Nato se kraljeva dvojica spreha po tamonjskih nasadih.

Po obedu čita kralj sarajevske časopise in nato tudi beograjske in inozemske.

Proti večeru napravi kraljeva dvojica daljše izlete z avtomobilom. Po večerji se kralji navadno umakne v svojo delavnico, kjer ostane pri delu do polnoči.

Kralji se držijo striktno vseh narodnih in verskih običajev in je zato vladni pred prazniki tudi na dvoru tri dni post. Kralji se posetijo tudi sarajevske cerkve in preživijo le v krogu najbližjih dvornikov velikonocne praznike. Še tekom tega tedna pa se kralji zopet povrne v prestolico.

Profesorski kongres v Skopju

Prihodno sredo prične zborovati v Skopju kongres jugoslovenskega profsorskega združenja. Dasi poedine sekcije še niso prijavile točnega števila svojih delegatov, je po dosedaj dospelih prijavah računati, da se bo kongresa udeležilo okoli 300 profesorjev iz vseh krajev naše države. Samo iz Zagreba odpotuje v Skopje 120 profesorjev, a tudi Ljubljana bo častno zastopana s 25 člani ljubljanskega profsorskega zbora. Beograjsko časopisje prinaša sledeči razpored kongresa:

V torek, dne 21. t. m. se odpre več članov skopjskega pododbora z vlakom do Kumanova in vranja, da sprejme delegate. Popoldne se vrši svečan sprejem delegatov na kolodvoru v Skopju. Goste bo v imenu mestne občine pozdravil g. Sapunčič. Zvečer se bo vršil družabni sestanek v prostorih hotela »Palace«.

V sredo jutraj bo svečana otvoritev kongresa.

tev kongresa. Zborovalce bo najprej pozdravil inspektor ministrstva prosvete g. Dragomir Obradović. Po obedu se bo vršilo ogledovanje mesta in njegovih zanimivosti. Strokovna pojasnila bodo dajali gg. Gliša Elezović, vravnik mestnega muzeja, Panta Jovanović in Toma Smiljanić, gimnazijska profesorja. Zvečer bo v narodnem gledališču svečana predstava na čast gostom.

V četrtek zjutraj se bodo nadaljevala zborovanja. Popoldne pa napravilo zborovalci skupen izlet do samostana Sv. Pantelejmona in Matke. Zvečer bo družabni sestanek v hotelu »Palace«.

V petek popoldne se vrše zaključna zborovanja, popoldne pa bo izlet v okolič Skopje.

V soboto odpotuje večina udeležencev kongresa na daljše naučno potovanje v smeri: Ohrid, Bitoli, Kajmakčalan in Kosovo. Na povratku bodo gostje obiskali tudi kumanovsko bojišče.

Janko Leban 70-letnik

Danes 21. aprila praznuje upokojevm žolnik Janko Leban 70-letnico svojega rojstva.

Jubilat se je rodil l. 1855. v Kanalu na Goriškem. Ker je imel veliko veselje do učenja, so ga domači poslali v šolo. Po dokončani študiji se je posvetil učiteljevanju. Učiteljeval je najprej na goriškem Krasu, pozneje na Notranjskem, na Dolenjskem in Gorenjskem. Sedaj živi v pokolu v Novem mestu.

Janko Leban praznuje poleg sedemdesetletnice rojstva danes še drugi jubilej: 55letnico svojega skromnega prosvetnega delovanja. Ko mu je bilo petnajst let je začel pisati in še danes ni odložil peresa iz roke. Pisal je članke najrazličnejše vsebine, strokovne in zabavne, komponiral, zlagal je pesmice, s katerimi je bodril otroke in odrasle. Pisal je povestice za mladino in tudi prevajal, zlasti iz nemščine. Našemu mladinskemu listu »Zvonček« je zvest sotrudnik odkar izhaja. Lebanove pesmi so večinoma domoljubnega značaja. V njih proslavlja in opeva slovensko zemljo, zvestobo do svojega naroda in slično. Leban je bil vselej navdušen narodnjak in se je tega zavedal tudi v časih, ko je bilo potrebno za to nekaj poguma. Mladina, katero je vzgajal, je željno vsrkavala njegove nauke, ki so bili polni optimizma in vere v lepo prihodnost. Lebanovi učenci so zvesto sledili naukom svojega učitelja in vodnika, ki jih je navedel k resničnemu, poštenosti in delavnosti, katere živ zgled je bil sam.

Janko Leban gleda lahko ponosno na delo, katerega je opravil. Bil je ves čas svojega življenja mož na svojem mestu. Vedno navdušen pristaša srbsko-hrvatsko-slovenskega edinstva je koncem l. 1918. ginen dočkal rojstvo naše mlade Jugoslavije, po kateri je hrepenel odkar se je zavedal pripadnosti k veliki jugoslovenski družini. Toda obenem z veseljem je kanila v njegovo srce grenka kaplja žalosti: Lebanovo ožjo domovino, solnčno Primorsko, so zasedli Lahji, ki jo še danes drže v sužnjosti. To je, kar žalosti Lebanu še danes in mu ne da miru, ker se zaveda, da sredi vse do Soče pod okrilje skupne jugoslovenske države. Jubilarja teši edinole nada, da bodo njegovi lepi kraji enkrat odrešeni in združeni z materijo, katere si jih želi. Naša iskrena želja ob dvojnem Lebanovem jubileju je, da se mu ta vroča

Danes vsi

v Elitni Kino Matica kjer se poje
»Pesem ljubezni«
po romanu Ivana Turgeneva

želja izpolni že za njegovega življenja, ki bo s tem doseglo največjo radost v odškodnino za mnoge prestane bridkosti.

Shodi posl. dr. Pivka

V petek 17. t. m. sta se vršila dva lena shoda poslancev dr. Pivka, prvi ob 19. uri na Teznu, drugi ob 21. uri na Pobrežju.

Na Teznu se je v gostilni Marin zbralo nad 50 volivcev raznih strank. Poslanec dr. Pivko je v poludnem govoru orisal dosežane dogodke v Narodni skupščini. Navzoči socialisti in klerikalci so sicer delali medklke in so skušali tudi zborovanje motiti, vendar pa je poslanec dr. Pivko s stvarnimi odgovori na vse posamezne medklke in vprašanja omajal marsikatero demagoško frazo, s katerimi so od raznih demagozov prenojeni mnogi volilci. Shod je bil moral končati prenežno, ker bi se bila razprava še vršila gotovo več ur, da ni bil naveden za 21. uro tudi shod na Pobrežju. Tako na je končal shod na Teznu popolnoma mirno in z obljubo poslancev dr. Pivka, da pride zopet ob prvi priliki med tamonjske prebivalstvo ter je vsak čas pripravljen podajati račun o svojem delu.

Na Pobrežju se je v gostilni »Pri Pariz« vršil shod ob udeležbi nad 50 volivcev skoraj tri ure, ter so se po obširnem in stvarnem poročilu gosp. poslancev dr. Pivka, katerega so navzoči živahno aklamirali, oglašali v dobrih mnogih volilcih z raznimi vprašanji in željami. Soglasno je bilo izrečeno zauranje gosp. poslancu.

V nedeljo 19. t. m. ob 10. popoldne se je vršil v restavracijskih prostorih hotela »Pošta« v Rogaški Slatini shod demokratske stranke, na katerem je poročal posl. dr. Pivko o svojem dosežnem delu v Narodni skupščini. Njegov poludni govor je trajal polurugo uro. Na shodu so bili zastopani vsi sloji in različne stranke celega okraja. S svojo udeležbo so se zlasti odlikovali napredni okoliški župani. Bilo je na shodu okoli 200 volivcev, med njimi 150 kmetov in obrtnikov. Predsedoval je predsednik krajeve organizacije SDS, upravniki g. Fabiani. V imenu zdravilške uprave je pozdravil ravnatelj g. dr. Šter. Navzočega radikalnega narodnega poslancev Radoviča. Shod je napravil na udeležence globok utis ter so se vsi udeleženci z zadovoljstvom razšli. Slošno mnenje je bilo, naj se podoben shod sklče zopet v glavni sezoni. Tako lepega shoda še ni bilo v Rogaški Slatini.

Ves moderni svet

ki uporablja v svojih uradnih pisalnih stroje, zna ceniti vse izredne vrline

ERIKA in IDEAL pisalnih strojev
The Rex Co., Ljubljana.

Misli k regulaciji in olepšavi Ljubljane

1. Aleksandrova cesta in njena okolica.

V zadnjih letih se je marsikaj storilo za olepšavo našega mesta. Najpomembnejši korak je bila preuredba Aleksandrove ceste. Pri tej cesti je prvič zmagovalo prodor načelo širokih asfaltiranih pločnikov na prometnih ulicah; ki naj bi odsej obveljalo za vse prometnejše ceste in ulice. Tako se del starih pločnikov pred poslopjem zavarovalne družbe Jugoslavije žal še ob pretlačevanju Gospodarske ceste vedno ni izmenjal z asfaltnim trotoarjem. Kameniti stebri do znamenja Sv. Trojice kažejo mejo, do katere bi se moral ves ta prostor asfaltirati. Na križišču Gospodarske in Dunajske ceste je vedno živahen promet, posebno ob tržnih dnevih. Poraja se misel, ali bi ne bilo primerno napraviti čudi takozvani »otoka«, asfaltiran okrogli pločnik prav na sredi križišča, na katerem bi stala tudi visoka obločnica, ki bi razsvetljevala okolico na vse strani. Tudi varnostni organ, ki diriga promet, bi bil ondi bolj varen pred nepredvidnimi vozniki. Seveda če se ta načrt izvede, bi se moralo znamenje Sv. Tro-

jice ali postaviti še bolj nazaj ali pa sploh prestaviti. Za to bi bil pripraven Krekov trg, ki je sedaj vsled svoje prostornosti precej dolgočasen.

Pa povrnimo se na Aleksandrovo cesto! Postala je velikomestna avenija, za katero lahko zavidajo Ljubljano druge jugoslovenske prestolice. Moderni, štiri metre široki asfaltirani pločniki, bogato razporejeni plinski kandelabri in osem nad deset metrov visokih pravih obločnic s sijajno svetlobo — vse to ji daje velikomestni značaj. Krajsen je pogled proti glavnemu drevovedu, ki se odpira iz ob sedanjega ljubljanskega središča pri pošti ali na vogalu Jadranske banke. Ljubljanci ne znajo ceniti tega, kar imamo in kar nima nobeno drugo mesto na jugu, ta lahen in harmoničen prehod iz glavnega mestnega torišča na prvo v skrbno negovano in priročno pridelo, v aleje in parke pod Tivolijem, potem pa, ta lahki hitri in nenaporni dohod v naravni šišenski gozd, na solnčne livade in gaje pod Rožnikom, do prijazne cerkvice na Rožniku, kjer se zopet odpira pogled v prostorni svet gorenskih hribov in planin!

Z otvoritvijo novega parka ob glavnem drevovedu, kojega pota so sicer za anglički park malo preveč stilizirani, je podan nov, rekel bi solnčen in vesel element v tem lahnem prehodu, ki čaka izpopolnitve s tem, da se oni majhni trikotni travnik med Laternovim drevovedom, kinom »Tivoli« in železnico pretvori v park in tako zveže z lepim Trubarjevim parkom onstran železnice. Zajedno s tem bi se moral prostor pred kinom »Tivoli« malo preurediti in zasaditi ter ondi namestiti obilo klopi za čakaajoče občinstvo. Tudi restavracija »Tivoli« pred ljubljanskim »Pratom« naj bi se olepšala in modernizirala. Prostor pred njo naj se očisti plevla in posuje vseskozi s finim peskom, tudi tista žalostna živa meja iz spanskega beza naj se primerno formira ali pa odstrani. Izginiti pa bi morala erda stojnica, ki kaže vhod v novi park nasproti to gostilni.

Z regulacijo Aleksandrove ceste se je deloma že letos združila regulacija trga pred opernim gledališčem. Stari dohod iz profinih kock so se zamenjali z asfaltnimi pločniki, med njimi so se napravili lepi zeleni nasadi. Zda se udeja v oči, kako zelo potrebna prenovitve, odnosno obnove je grda osi neta barva opernega poslopja. Tudi lepi genij na vrhu pročelja še vedno ni vzpostavljen. Razširiti in asfaltirati bo treba tudi pločnike ob Gledališki ulici od Mayerjeve hiše do vogala Knafljeve ulice, eventualno asfaltirati vse trg pred glediščem.

Knafljeva ulica je za program prihodnjeja leta ena prvih, ki se mora, čeprav ne v tako velikem slogu, kot Aleksandrova, regulirati. Za enkrat bi zadostovala obnove in razširjenje pločnikov in to na levi strani popolnoma, dočim bi na desni strani zadostovala prenovitev tlaka pred Kranjsko hranilnico. Sprednjo s prenovitvijo pločnikov bi se morala v Knafljevi ulici tudi pomnožiti plinska razsvetljava s tem, da se upelje tudi na drugi strani ulice, kjer stoji sedaj kandelabri žalostno — brez luči.

V bližnji okolici regulirane Aleksandrove ulice se nahaja tudi Muzejski trg. Nekaka pastorka sicer tako skrbne mestne vrtnarske uprave je park okoli njega. Nepravilna je njegova oblika — posledica še nerešenega vprašanja regulacije tega trga — a tudi drevje in okrasno grmičevje v parku je v bolj žalostnem stanju: pušpan ne uspeva posebno, zato pa tem pohotneje poganja med njimi navadni bezeg — tudi ograje in žica so primitivne in vedno poškodovane. Dovolj pred glavna vrata muzeja je, bogsigevadi kaj, zabranjen tako iz Subičeve kakor iz Knafljeve ulice s kolli. Park med Subičevo ulico, Bleiweisovo cesto in Knafljevo ulico pa bi se moral otvoriti za občinstvo in ona žalostna in nepotrebna železna ograja okoli njega odstraniti. Ako se smatra za potrebno, da se zavaruje muzej sam, naj se pa potegne okoli poslopja v razdalji kakih dveh do treh metrov od njega, park pa naj se prepusti obči uporabi. Tudi bi se moral asfaltirati do sedaj netakovan banket pred muzejem na Bleiweisovi cesti.

Tu naj se dotaknem dejstva, da je v zadnjem času vse polno takih nelikovanih bankeov pred novimi gradbami, posebno vilami, ki bi jih morali lastniki, odnosno graditelji v smislu stavbnega reda že davno napraviti na lastne stroške, tako n. pr. na Mirju, na podaljšani Erjavčevi cesti v Levstikovi ulici, na Gregorčičevi cesti, na Cesti na Rožnik, na Cesti v Rožno dolino, na Bleiweisovi cesti, na Ulici Stare Pravde itd. Mestni magistrat naj v interesu olepšave mesta pritiska na te lastnike — kdor si je mogel zgraditi viho, bo tudi utrpel stroške za tlakovanje.

Omenili smo prej že Gledališko ulico. Ta ulica bo postala zelo važna, ker je prometna žila med Aleksandrovo cesto in Gospodarsko cesto, in sicer preko lepo se razvijajoče Knezove ulice. Edino težko oviro temu prometu pa tvori vrh Tomažičevih dedičev, ki sega nasproti l. državnim gimnaziji z lesnim plotom prav do asfaltnega trotoarja gimnazijskega vrta. Ko bi se mogel od mestne občine na kaki sprejemljivi podlagi zadočiti oni kos Tomažičevega vrta, ki moli naravnost v Gledališko ulico, potem bi se šele videlo, kako lep prospekt bi se odprl od evangelijske cerkve v smeri proti opernemu gledišču. Potem bi se moglo izvršiti tudi tlakovanje hodnika pred Stupičevo vilo na vogalu Knezove in Kolizejske ulice, ki ga sedaj iz prometnih ozirov ni mogoče doseči radi tega, ker moli stari vrtni paviljon komaj tri metre od pločnika v Kolizejsko ulico. Odstranitev te velike prometne ovire se je že večkrat uvaževala in poskušala, vendar se za enkrat še ni moglo ničesar doseči, ker žalibog ne obstoje za regulacijo mest še nobeni razlastilni zakoni.

Edini zakon, ki se da z uspehom uporabljati pri mestni regulaciji, je zakon z dne 18. februarja 1878, drž. zak. št. 30 o razlastitvi za napravo železnice, ki velja tudi za električne cestne železnice. Po tem zakonu se da zlomiti morebitni odpor posestnikov ob vseh cestah in ulicah, kjer teče električna cestna železnica s tem, da se seveda ob izkazani mejni potrebi razširjenja dotične ulice ali uličnega dela, razpiše razlastilno postopanje, izreče razlastitev in se ugotovitev cene razlastitvenih parcel prepusti sodni cenitvi. Seveda se v takem postopanju ne bodo mogle podvreči strnjene hišne vrste, a kakšni manjvredni dvori, ograje, meje, hlevi in nezazidani deli parcel pa bi se dali s tem postopanjem prav lahko in hitro pridobiti in to ne predrago — za regulacijo. Ta zakon je tudi precejšnje važnosti za Ljubljano. Regulacija spodnje Škofje ulice, razširjenje Zaloške in Karlovske ceste ni več brezupen problem, ampak zadeva, ki se da tudi brez volje ali če treba proti volji dotičnih cestnih mejašev razmeroma poceni izvršiti.

Še eno načelo je prilikom regulacije Aleksandrove ceste zmagojito prodrla, to je načelo lahko zaokroženih pločnikov na vogalih cest in ulic. Ostri koti na večjih križiščih morajo povsod izginiti, saj so nemirni, in radi ostrih oblik nelep, vrhuteja pa še ovirajo promet. Ljubljana je že južno mesto in tradicija njene zidave (glej estetsko dovršeni lok od Starega trga do stolnice) kaže lahko zaokrožene hiše in ulice. Kako prijetno vpliva že sedaj zvočena linija pred kavarno »Emona« ali pa pred Frančiškansko cerkvijo in Prešernovim spomenikom, ali glavnim kolodvorom, kako nemirno in neprijetno pa ostri koti pred univerzo, promljeni pločniki v Wolfovi ulici itd.

V zvezi s tem naj bi se oblikovale hiše na križiščih posvetilo večjo pažnjo. Če le mogoče, naj se zahteva od graditeljev obločni sistem. Kako lepo je poslopje Prve Hrvatske štedionice ravno valed zaokroženosti ter napravi, čeprav je manjše od palače Kreditne banke, Pokojniškega zavoda in Trboveljske družbe, mnogo elegantnejši vtiš kot te. Kako so znali naši predniki to vprašanje rešiti, nam vzorno kaže Kuštrina va hiša na vogalu Rimske ceste in Valvasorjevega trga ali pa Zalaznikova hiša.

Od vogalov, ki bodo menda v kratkem zazidani, naj omenimo le vogale med Aleksandrovo cesto in Beethovnovo ulico, med Aleksandrovo cesto in Tomanovo ulico, med Dunajsko cesto in Gajevo ulico, med Beethovnovo in podaljšano Subičevo ulico (za Kranjsko hranilnico) med Miklošičevo cesto in Pražakovo ulico itd.

Končno naj bodi omenjeno razveseljivo dejstvo, da hišni posestniki ob cestah in ulicah, ki se na novo tlakujejo, z nekakim spontanim veseljem prenavljajo in olepšujejo svoje hiše. To se opaža v Wolfovi ulici, na Sv. Petra cesti, na Poljanski cesti, na Mestnem in Kongresnem trgu itd. Naj bi našli mnogo posameznikov posebno na Dunajski cesti, v Selenburgovi, Slomškovi in Frančiškanski ulici, na Poljanah in drugod, kjer je mestni stavlji na urad že izvršil svoje delo za olepšanje naše bele Ljubljane.

Dr. R. Andrejka.

Es-ka Jogo Torpedo Bianchi

višek moderne tehnike najceneje pri J. Gorec

Palača Ljubljanske kreditne banke in Gospodarska c. 14.

Vsi nadomestni deli in oprema.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama

Torek, 21.: Zaprt.
Sreda, 22.: »Vdova Rošinka«. B.
Četrtek, 23.: »Lizistrata«. C.
Petek, 24.: »Roka, roko umiva«. Premijera.
E.
Sobota, 25. ob 5. uri pop.: »Rosmersholm«.
Dijalska predstava pri znižanih cenah. Iz.
Nedelja 26.: »Roka roko umiva«. Izv.

Ljubljanska opera

Torek, 21.: Zaprt.
Sreda, 22.: »Carmen«. F.
Četrtek, 23.: »Traviata«. D. Gostovanje tenorista Drago Hrčiča iz Zagreba.
Petek, 24.: Zaprt.
Sobota, 25.: »Don Pasquale«. A.
Nedelja, 26.: »Aida«. Gostovanje gospodične Zaldove in Zdenka Knittla iz Brat-slave. Izv.

Mariborsko gledališče

Torek, 21.: Zaprt.
Sreda, 22.: »Traviata«. C. (Kuponi).
Četrtek, 23.: »Tri sestre«. B. Premijera.
Petek, 24. ob 17.: »Peterček«. Dijalska predstava ob znižanih cenah.

Prihodnja premijera v ljubljanski drami bo dne 24. aprila. Uprizori se komedija za lutke »Roka roko umiva, obe obrabi«, ki jo je spisal španski dramatik Jacinto Benavente. Njegove pesnitve so zlasti priljubljene v špansko govoreči Ameriki. Odkar je dobil pred leti Noblovo nagrado, je zaslovel tudi po ostalem svetu in dandanes je na repertoarju vseh velikih odrov. Ta komedija pa spada med njegova najduhovitejša in najpopularnejša dela.

Koncerti bratov Jovanovičev. Občinstvo vljudo opozarjamo, da se vrši danes zvečer ob 8. uri v Unionski dvorani umotniški koncert bratov Jovanovičev, svetovnoznanih umetnikov in sicer s sledečim sporedom: Olazunov: Koncert za gosli, 2.) Brahms: Rapsodija, Cervantes Gran Senora, Plik: Ples Olafa (klavir). 3.) Palmgren: Romanca Elkar: Caprici, Suk: Spev ljubezni (vijolin solo). 4.) Lorelli: La follia, (gosli). Scot: Lotusland, Debussy: Cake walk, Bridge: Fireflies (klavir). 6.) Beethoven: Romanca, Suk: Appassionata, Saint-Saens: Romo (Gosli s spremljevanjem klavirja). — Vstopnice vseh vrst od 30 Din, navzdol so na razpolago v Matici knjžarni.

»Ljubljanski akvareli«. Skladatelj Emil Adamič je posvetil in izročil orkestralnemu društvu Glasbene Matice svoje najnovejšo delo: Suito za godalni orkester »Ljubljanski akvareli«, v kateri opeva Ljubljano. Skladba ima 6 slik, ki nosijo sledeče naslove: 1.) Jutro na Rožniku; 2.) Na Tivolskem ribniku; 3.) V cerkvi sv. Florjane; 4.) Na Gradu; 5.) Pri sv. Krištofu in 6.) V Zvezdi. Kakor čujemo, bo orkestralno društvo izvajalo to delo že na svojem prihodnjem koncertu.

Nušičeva premijera v Sarajevu. Zabeležili smo vest, da je Branislav Nušić napisal dramo »Velika nedelja« v treh dejanjih. Stvar je nastala že tekom vojne v Parizu pod svežimi vtisi dogodkov ki jih je pisatelj videl na lastne oči. Poslil pa je dramo ležati v predalu ter jo je šele sedaj definitivno priredil za oder. »Velika nedelja« je intimen odlomek veličanske tragedije, kakršnih so ljudje v zadnjih desetih letih doživeli zelo mnogo. Osnovna ideja drame je: naraščaj se izmenjava: ljudje jemljejo nase trpljenje soljudi, da zagotovijo bodočnost tistim, ki pridejo za njimi. »Velika nedelja« sestoji iz treh delov. Prvi del »Selo kreče« je tragedija matere, ki je zrasla s hišo, od katere je niti smrt ne more odtrgati; drugi del »Golgota« prikazuje tragične vizije in umika srbske vojske preko Albanije in je potemtakem tragedija celega naroda; tretji del drame nosi naslov »Na razvalinah« in prikazuje dejanje, v katerem se ljudje žrtvujejo za ideal, kateri jim je nad vse svet in za katerega se borijo. Premijera drame je bila v ponedeljek zvečer; režil jo je ravnatelj Bek. V komadu je bil zaposlen celokupni ansambel sarajevskega odra.

Hudožestveniki v Novem Sadu. Hudožestveniki odidejo iz prestolice v Novi Sad, kjer bodo nastopali štiri dni, od 24. do 28. aprila.

Beograjsko gledališče med pravoslavnimi prazniki. Te dni izgleda repertoar beograjskega gledališča takole: Bizetova »Carmen«, Delibesov balet »Copelia«, Rossinijeva opera »Seviljski brivci«, Nušičeva tragedija »Najdenček«, Sremčev dramatični roman »Zona Zamfirova«, Gogoljeva »Ženitev«, slednja s Hudožestveniki. V ponedeljek predpodelne je koncertiral v opernem gledališču francoski pianist Henry Marteau, v dramah je bila predstava Batalijevga »Vstajenja«, ki je prirejeno po Tolstojevem istoimenskem romanu.

Koncertna pevka Andayeva v Zagrebu. Dunajska koncertna pevka Rozeta Andayeva, ki je dosegla s svojo prvo produkcijo pred meseci v Zagrebu enodušno priznanje občinstva in kritike, nastopi dne 26. t. m. zopet v zagrebški koncertni dvorani.

Molnarjev »Lilom« v zagrebški drami. V telkoem tednu se vprizori na dramskem odru zagrebškega gledališča znana

Molnarjeva drama »Lilom«. Režija dela je izročena g. Titu Striziju, inscenacijo je oskrbel gledališki scenograf Uljenšev. Naslovno vlogo drame bo igral g. Josip Pavič.

Sinfonični koncert »Dubrovniške filharmonije«. G. Tadej Sygietinski, dirigent varšavske opere ki se mudi v Dubrovniku na odmoru, je prevzel za kratko dobo vodstvo dubrovniške filharmonije, katero je v kratkem tako izmojstril, da je na velikonočni ponedeljek lahko nastopila s prvim sinfoničnim koncertom. Koncert sporeda je obsegal naslednje točke: Mendelssohn: Svatbena koračnica iz »Sna kresne noči«; Mozart: overtura iz »Figarove svatbe«; Wtold Pastoral iz suite »Iberia«; Weber: Koncertna plica za glasovir s spremstvom orkestra; Schubert: Tema z varijacijami v B-duru; Sygietinski: Don Quixote, sinfonični scherzo; Plotow: Alessandro Stradella, overtura. Produkcija je izpadla v splošno zadovoljstvo.

18. intimni glasbeni večer, katerega priredi Hrvatski glasbeni zavod v Zagrebu v petek dne 24. aprila, obsega nove skladbe komponista Antona Dobroniča »Moja pesem«, skladbo za flavto, oboo, klarinet, fagot, rog in klavir; kompozicije »U dokonci« pesem za vijolino, »Sunce i zemlja«, pesem za klavir, ter godalni kvartet »Pesem moči in bolesti«. Na koncertu bosta sodelovala kot solista pianist Čiril Ljekar in violončel

Domače vesti

* Poslaništvo Portugala nas prosi potom ljubljanskega portugalskega konzulata za objavo sledečega demontija: Poslaništvo portugalske republike formalno demontira vse tendenciozne vesti o eventualni delitvi ali odstopu portugalskih kolonij. Portugal kot tretja kolonialna sila sveta ne namerava odstopiti niti palca svojega važnega in cvetočega kolonialnega področja.

* Izpremembe v državni službi. Premišljena sta pošta uradnika Viktor Zagorski iz Maribora v Bosanski Petrovac ter Josip Saveli iz Zagorja na Savi v Celje. Trajno je upokojen Stefan Derganc, poštar v Ljubljani.

* Pospeševanje žel, tovarnega prometa. Pod gornjim naslovom je prineslo »Jutro« pred približno 2 meseci daljši strokovni članek, ki razpravlja o poskusih kako pospešiti odpravo tovora z zvišanjem obremenitve in hitrosti tovarnih vlakov. Kakor doznajamo, so se vršile nedavno tudi na progi Maribor-Rakek slične poskusne vožnje, ki so pri obremenitvi tovarnih vlakov s 1000 tonami ugodno izpadle.

* Iz avilicelne službe. Narednik Josip Hanišek, rodom iz Sv. Petra na Medvedem selu, je imenovan za vojne pilota. On je takorekoč prvi, ki so prišli iz podoficirske šole k zrakoplovstvu.

* Razvite prapore Orjuna v Kranju. Ob veliki udeležbi Orjunašev v Kranju so jugoslovanski nacionalisti razvili v nedeljo zopet nov prapor in sicer v goreni, metropoli Kranja. Na čelu povorke je korakala godba, za njo pa 13 praporščakov. Mesto je bilo v zastavi in prebivalstvo je prirejalo nacionalistični mladinski iskrene ovacije. Župan g. Ciril Pirce je v krasnem govoru pozival mladino, naj gre neustrašeno naprej po začetni poti in izrazi željo, da z vabi Orjuna v svoji tebor tudi vse omahljivce, ki se ne zavedajo da za nas ni druge rešitve kakor močna nacionalna država. Kumača Zdenka Stičeva je pripela na prapor lep trak, nakar je praporščak mag. phar. Pahar izvršil prisego, Čitalniški pevski zbor pa je zapel Adamčev koral »Ti, ki si ustvaril...« Popoldne se je vršila v Sokolskem domu sijajno uspeša zabava.

* Smrtna kosa. Včeraj dopoldne je preminil v Ljubljani po kratki bolezni g. Mirko Kavčič, uradnik banke »Slavije«. Pokojnik je bil vesten uradnik in ljubitelj družabnih. Pogreb se bo vršil v sredo, ob 3. pop. z mrtvašnice splošne bolnice. — V Celju je umrl v starosti 58 let g. Ferdinand Wolf, nadučitelj v pok. Pogreb bo danes ob 4. popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnice. — V Mali Nedelji je umrl dne 14. t. m. v visoki starosti g. Tomaž Lupša, oče znanega našega arheologa, g. inž. Perda Lupše, pionirja naših gospodarskih stikov z daljnim vzhodom. Pokojnik je bil navdušen narodnjak in daleč na okrog zelo priljubljen. — V Slov. Bistrici je umrla dne 18. t. m. gospa Marija Felgel, nadučiteljica vdova. Dosegla je starost 76 let. Pokojnica je bila ljubljanska ženska in blagega značaja. Blag ihm spomin, žalujemo naše sožalje!

* Zveza kulturnih društev preneha z rednimi predavanji. Priglasena predavanja, naj se prelože na prihodnjo jesen. Društva, ki še niso poslala poročil o društvenem delovanju, naj to nemudoma storo.

* Nov spomenik. Dne 31. maja bo posvečen v Subotici nov spomenik za osvoboditve in ujedinjenje padlim junakom. Istega dne razvije tudi tamkajšnje Sokolsko društvo svoj društveni prapor.

* Nova šolska knjiga. V založbi kr. založbe šolskih knjig in učil v Ljubljani izide tokom junija šolska knjiga: Dr. Janko Bezjak »Nemška vladina« II. del za osnovne, mešanske in srednje šole.

* Jugoslovanske na škenskem kongresu v Washingtonu. Velika skupščina mednarodne ženske zveze se vrši letos v Washingtonu. V zvezi je včlanjenih 42 narodnih ženskih zvez iz vseh delov sveta. Jugoslovanska narodna ženska zveza bodo na kongresu zastopale gg. Milena Atanacković iz Beograda, Adela Milčević iz Zagreba in Alojzija Štebi iz Ljubljane. Naše delegatke so iz Ljubljane predvčeršnjim preko Pariza odpotovale v Ameriko.

* Težak udarec pomorskemu športu. V Splitu je prošlo soboto pogorela moderno urejena lopa za pomorski sport z vsemi sportnimi potrebščinami, last družstva »Jadrane«, ki je eno najzaslužnejših društev za pospeševanje pomorskega sporta v Dalmaciji. Lopa z materialom vred je bila zavarovana za 200.000 Din, vendar je škoda mnogo večja. Za naš pomorski sport je to težak udarec, vendar se sportni krogi nade-

virtozu Josip Holub. Kvartet bo izvajal zagrebški kvartet Fischer-Ježek-Krasnošenski-Navrška.

Premijera opere »Sang-Po« na Dunaju. V kratkem se uprizaro na Dunaju izvirno delo dveh Dunajčanov, opera »Sang-Po«, katero sta zamislila in napisala Rudolf Tlascal in R. E. Burgsun v vojnem ujetništvu blizu kitajske meje. Delo obravnava vzhodne motive in je napravljeno po vzorih kitajskih gledaliških komadov.

Koncert solistov glasbenega društva »Guslar« v Splitu. V kratkem nastopi v Splitu tamojšnje glasbeno društvo »Guslar« pod taktirko maestra Josipa Matzea, ki je pred kratkim praznoval 25 letnico svojega glasbenega delovanja. Produkcija bo obstojala in solistični točki, v katerih nastopijo znani pevci ga. Lidija Mansvetlova, gg. Dommančič, prof. Batistič, Vabris, Alujevič, Marija Budič, Z. Zakladny in Kamber.

Koncert Hilde Kramer v Newyorku. Pevska umetnica Hilda Kramer, rodom iz Karlova, je priredila pred kratkim v Newyorku koncert vokalnih pesmi, med katere je vplela dve Zajčevi skladbi. Prireditelj je uspeha, sodeč po pisanju ameriškega časopisa, prav dobro.

Premijera Debussyjeve opere »Pelleas in Melisanda« v Zagrebu. V četrtek zvečer se je vršila v Zagrebu premijera Debussyjeve opere »Pelleas in Melisanda«, katero

jajo, da bo »Jadrane« v pomorskem sportu kmalu zopet zavzel ono odlično mesto, na koje se je bil dvignil s svojimi priznanimi uspehi. Kako je požar nastal ni znano.

* Izpokopne na Barju. V soboto je Matija Grdina (Sluga), posestnik iz Prevali št. 12., pri trebljenju jarka v Preserju (Zakotek pod Sivčevim gričem) zadel na približno 9 m dolg in 1.25 m širok coln, izdelan iz hrastovega debla. Enake izkopne so izvršili tudi domačini na Teglovem mahu (Kravja pot) in Kamniškem mahu (Pri konju).

* Na osnovni šoli v Loškem potoku se je nabralo za »pirhe« neodrešenim bratom 190 Din, za »Francoski dan« 123.50 Din.

* Prepoved delavskih zborovanj in obhodov za 1. maj. Radi krvavih dogodkov na Bolgarskem, ki so jih aranžirali komunisti, namerava tudi naša vlada še bolj poostri svojo akcijo proti komunistom. Nad vsemi promansiranimi komunisti se bo izvrševala še strožja kontrola kakor dosedaj, posebno pozornost pa se bo posvečala tajnim sestankom in skrivnemu rovanju komunistov. Iz istega vzroka je vlada sklenila, prepovedati vse delavske manifestacije povodom prvega maja. Delavci se nevedno dan lahko drže občinskega počitka, vendar pa bodo morala obratovati vsa prometna sredstva, torej razven državnih železnic tudi vse privatne železnice, električne železnice itd. Prebivalstvo bo pozvano, da se izogiba krajev, kjer bi se kljub temu poskušali obhodi ali zborovanja, ker se bo proti motičem miru nastopalo z vso strogo stjo in bi lahko utrpeli škodo tudi nedolžni. V Zagrebu bodo te odredbe in prepovedi praznovanje prvega maja objavljene že jutri.

* Razlagov spomenik. Te dni so se razposale srečke na vsa šolska vodstva, denarne zavode, društva in posameznike. Prosimo, da vsi prevzamejo srečke oziroma razpečajo. — Pripravljajni odbor.

* Senzacija! Prvo vrstniški boksičevji (šmili) Din 195. Damski od 150 Din. Samo v »Bazarju«, Ljubljana, Krekov trg 101.

* Profi korpušenci (debelosti) učinkuje edino preizkušeno in najnovejšo sredstvo Lepoform tablete. Glavna zaloga: Lekarna Bahovec, Ljubljana (in Salus).

* Madžarska špijonaža v Vojvodini. V Subotici je policija prišla na sled družbi, ki se je bavila s špijonažo v korist Madžarske. Več oseb, med njimi tudi ženske, so bile aretirane. Niti te špijonaže vodijo v Sarajevu. Glavno vlogo je igral neki oficir madžarske špijonaže v Segedinu, J. Eger, ki ima svojo pisarno v obmejni postaji Kelenke.

* Požar. V Zadovniku pri Krškem je v gospodarskem poslopiju posestnika Ivana Sikovska izbruhnil požar. Hlev in kololet sta pogorela do tal. Zgorela je tudi krma, mlitnica, mnogo lesa in vse poljsko orodje; poginila je tudi ena krava in eno telet. Škoda znaša nad 200.000 Din. Domneva se, da je požar zanetila zlobna roka.

* Samomor. Dne 15. t. m. si je posestnik Ivan Nosan (p. d. Kmetovec) iz Sinovice pri Sodražici, očitno v hipni duševni zmedenosti prerezal z britvijo žile na vratu. Mati ga je našla mrtvega na postelji v mlaki krvi. Nosan je živel dalje časa v Ameriki. Zapušta ženo in 6 otrok. Bil je sicer dober delavec in obče spoštovan.

Iz Ljubljane

u— Odlični francoski gost v Ljubljani. V četrtek dne 23. t. m. prišle na svojem potovanju po naši državi v Ljubljano profesor fiziologije in ravnatelj fiziološkega instituta na univerzi v Strasbourgu, g. E. Terroine. Ljubljanska filozofska fakulteta je naprosila znamenitega francoskega znanstvenika, naj bi o priliki svojega bivanja pri nas priredil v njenem okviru predavanje. Gosp. profesor se je prošnji ljubezno odzval ter bo v četrtek predaval na ljubljanski univerzi. Predavanje, ki ga bodo spremljale skopitčne slike, se vrši v predavalnici št. 90, začetek ob 5. uri popoldne. Vabljeni so vsi, ki se zanimajo za razširjenje kulturnih stikov med francoskim in našim narodom.

u— Za prvi maj se vrše v društvu »Atena« velike priprave. Priznani svetovni šahovski mojster dr. inž. Vidmar bo odigral pod milim nebom na vebališču »Atena« šahovsko igro z živimi figurami. Prireditelj bo v vsakem oziru na višku, da bo dostojna visokega gosta.

u— Izletnice iz južnih krajev v Ljubljani. O pravoslavni velikončni praznikih je prišlo iz Tuzle v Slovenijo večje število učenek tamkajšnje višje obrtne šole pod vodstvom svojih učiteljev. V nedeljo so poleteli na Bled. Včeraj pa je prišlo v Ljubljano 26

je dirigiral ravnatelj Konjović. Uprizoritev se je zelo posrečila. Melisanda je pela Maja de Strozzi, vloga Golauda pa basist Križal. Ostale vloge so bile poverjene gostoma Knititu in Plöglu, damama Trautner-Križaljevi, Ožegovićevi in g. Hrčiku.

Kriza berlinskega opernega gledališča. Berlinski tisk obširno razpravlja o krizi, ki se je pojavila v tamojšnji državni opoti. Govori se, da bo sedanjí gledališki intendant Schillings moral podati ostavko in da bo imenovan za njegovega namestnika Rikard Strauss. Schillings ima velikanski denarni primanjkljaj, poleg tega pa so Berlinčani nezadovoljni z njegovimi umetniškimi uspehi.

Razstava poljske grafike v Beogradu. Beograjsko žensko društvo prijateljev umetnosti »Cvijeta Zuzorici« otvori dne 21. t. m. razstavo poljske grafike v poslopiju druge beograjske gimnazije. Na razstavi bo zastopanih 52 znanih poljskih apodabljalovih umetnikov z 268 deli.

Tridesetletnica inspicijenta zagrebškega gledališča. V soboto zvečer se je vršila v zagrebškem gledališču na Tuškancu proslava tridesetletnice dela gledališkega inspicijenta Franje Jurčka. Pred predstavo Dobroničeve opere »Dubrovački diptihon« so jubilarju čestitali: uprava in člani gledališča ter zastopniki Udruga glumaca SHS. Jurček je nastopil svojo službo inspicijenta v zagrebškem gledališču dne 18. aprila 1895.

Kupite 1 par
nagavice z žigom in znamko
(rečo, modro ali zlato)
„ključ“
da se pripravite, kako en par
traja kakor štirje pari drugih.
Dobivajo se v prodajalnah,
Nogavice brez žiga „ključ“ so
ponarejene. 53-a v

Danes zvečer ob 8. uri v Unionu
KONCERT
Milan Jovanović (gosli)
Dušan Jovanović (klavir)
Vstopnice v Maticni knjigarni.

učenke višje obrtne šole v Beogradu. Vse izletnice so nastanjene v »Mladiki«.
u— Umrl v Ljubljani. Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaj: Marija Lehpamer, žena držav. uradnika, 58 let. — Fran Subic, vojni invalid, 38 let. — Ana Vrenk, novorojena hči trgovskega potnika, 8 ur. — Stefan Koršič, finanč. kontrole podpredsednik v pok. 51 let. — Marija Burgar, rejenka, 2 leti in pol.

u— Zakonske ljubeznosti si v neki hiši sredi Šelenburgove ulice izkazuje neki par na ta način, da se ravsa in prepira. V nedeljo okrog 7. zvečer je vnovič proizvajal komedijo v lopti, da se je nagnelo polno radovedne publike in je celo policija prišla bližje opazovati zakonske glasne homatije. Končno se je prepil le poleg, občinstvo pa je še nadalje vztrajalo pred hišnimi vrati in želelo: »Bis, bis!«

u— Belokranjski tamburaši in svatje posetijo ob priliki tombole za »Planinski dom« na Mirni Gori tudi »Jurjevanje« na ljubljanskem Gradu, na kar opozarjamo narodno občinstvo. Svirali bodo originalne belokranjske melodije, ki še ljubljancem niso znane. Razume se, da bodo vsi gostje v originalnih narodnih nošah.

u— Predavanja o zdravstvu. Četrto predavanje se vrši danes v torek ob 6. uri zvečer na univerzi v dvorani št. 90 (1. nadst.) Predava g. primarij dr. Fran Derganc o predmetu: »Kirurški asepis in anestezija.« Zanimivo predavanje o modernih metodah operacije bo gospod predavatelj poljsnjelval s sklopitčnimi slikami. Ulljudno vabljeni vsi, ki se zanimajo za svoje in svojcev zdravje.

u— Akademsko omladina ljubljanske univerze sklicuje za danes ob 8. uri zvečer v prostorih akademskega društva »Jadrane« (arena Narodnega doma) sestanek vseh kulturnih društev glede dogovora o protestnem zborovanju o zadevi prof. Vebra. Prosimo vsa naša kulturna društva brez razlike, da se sestanka po svojih delegatih surno udeležijo. — Centralno tajništvo J. N. O. Akademsko zveza.

u— Akademsko društvo jugoslovanskih tehnikov priredi v nedeljo dne 26. aprila cvešični dan v prid izpopolnitve svoje znanstvene knjižnice. Ker je to edina knjižnica te vrste na ljubljanski univerzi ter jo mora omenjeno društvo vzdrževati brez vsake državne podpore, prostimo cenj. občinstvo, da pripomore v kar največji meri k dobremu uspehu te akcije. — Odbor A. D. J. T.

u— Za društvo slepih daruje osebe gradbenega odelanja Direkcije drž. žel. Ljubljana znesek 400 Din kot preostanek od nabrane zneska za venec blagopokojnemu Stefanu Snellerju, stud. tehn. — Isto osebo je nabralo za isti namen 339 Din mesto venca na krsto gosp. gospe Hedvike Šubicove, vdove po ravnatelju drž. obrtne šole v Ljubljani.

u— Najnovejša bluze, otroške plaščke, oblečke priporoča Krištof-Bučar.

u— Vstopnice za velik pevski koncert »Zveze slov. pevskih zborov« dne 3. maja popoldne v Unionu (sodeluje 15 zborov s 475 pevci in pevskami) se dobe od danes naprej v Maticni knjigarni na Kongresnem trgu. Občinstvo opozarjamo, da si jih takoj preskrbi.

u— Kolo jugoslovanskih sester v Štepani vasi uprizaro v sokolski telovadnici dne 26. aprila igro »Legionarji«. Začetek točno ob 19. uri. K obilni udeležbi vabi odbor. 823

u— Dotična znana dama, ki je v nedeljo vzela damske rokavice v gostilni pri Urbančku na Stožicah, se prosi, da jih odda nazaj istotam ali pa v upravi »Slovenskega Naroda«, Christof.

u— Zenitistični večer. V četrtek ob 20 uri predava v Mestnem domu g. Branko Poljanski iz Beograda o zenitizmu kot najnovejšem umetniškem pokretu v Evropi. O predavanju nam poročajo: Gre za novo balkansko umetnost, o kateri bo predaval zenitistični pesnik v zelo plastični obliki. Program predavanja: 1.) Zenitizem in njegova razmerje do današnje družbe ter njegova vloga v bodočnosti. 2.) Zenitizem kot nova balkanska umetnost. 3.) Plastično recitiranje zenitistične poezije. 4.) Balkaniziranje Evrope. 5.) Zenitizem kot sredstvo za večno mladost in 6.) Zenitizem kot eliksir večne radosti in smeha.

u— Dramatični odsek za koljejski okraj (»Na smrt obsoljeni«). Napredno društvo za koljejski okraj je eno najmlajših v Ljubljani, vendar pa kaže hvalevredno prizadevanost za svoj razvoj. Uspehi njegove delavnosti se morejo pravilno ceniti le z uvaževanjem, da članstvo društva pretežno tvorijo trdo in obilno zaposleni ljudje, ki po vsakdanji borbi za kruh s težko, toda z vso dobro voljo žrtvujejo nekaj večernih uric za družabno in prosvetno delo. Uspehi tega dela se najbolj vidno kažejo na produkcijah dramatičnega odseka, ki je letošnje sezone podal že par dobro uspešnih stvari. Osobito Meškova drama »Na smrt obsoljeni« se je na skromnem provizoričnem odru v dvorani pri »Levu« obnesla tako učinkovito, da

jo je koljejski dramatični odsek v nedeljo na splošno željo svojega občinstva ponovil in je obisk bil vnovič zadovoljiv, učinek igre pa nič manjši kakor pri premijeri. Vidi se, da je Meškova drama, zajeta iz predvojnega življenja v tužnem Korotanu, še vedno aktualna in radi nacionalno - vzgojnega pomena vrlo pripravna za ljudske odre. Zahvala sicer od igralcev sposobnost čvrste karakterizacije, vendar pa tudi v nedostajanju tega ne gubi na učinkovitost ter učinkuje z dejanjem samim. Pri predstavi koljejskega dramatičnega odseka se je to dobro pokazalo. Igralci so šele v početku svojega udejstvovanja na deskah, a vendar so Meškovo dramo podali tako zadovoljivo, da je pri obeh predstavah navdušila občinstvo in vzbujala obilo pohval. Posamezne igralce meriti z ostrim kritičnim merilom pa je seveda zaenkrat še košljiva stvar, ker se pri vseh in pri vsakem mora v prvi vrsti uvaževati dobra volja in veselje do izobraževalnega dela v težko pritrzanem prostem času. Režiser Drenovec, ki sam nosi tudi glavne vloge (v Meškovi drami oderuha Gelba), bo z vzgledom in navetom lahko dosegel še marsikaj pri svojih sotolralcih, saj so povprečno naderjeni vsi, nekateri pa se že prav posrečeno kretno v svojih vlogah. Osobito ženske vloge so bile dobro zasledene in je Krista dobila lep žopek, dočim so med fanti bili vrlo srečni značaji: stari in mladi Seljan, kmečki fant in kaplan. Po predstavi se je, kakor običajno, razvila prav domača družabna zabava s šaljivo pošto, plesom in drugim. Vse v vsem: svoje poročilo moremo zaključiti edino z bodrilom, naj koljejsko napredno društvo in njegov dramatični odsek smoteno nadaljujeta svoje delo. Vidi se, da občinstvo zna pravilno ceniti njuno prizadevanost, a upoštevanje je ravno glavna opora vsakega neselbičnega in prosvetnega dela v društvu in javnosti.

Iz Maribora

u— Dr. Turnejeva knjižnica. Minulo soboto sta si predsednik Zgodovinskega društva g. dr. Kovačič in vodja »Ljudske knjižnice«, dr. Reisman uredila obsežno dr. Turnejevo knjižnico v smislu njegove zadnje želje: Zgodovinsko društvo je prejelo večinom znanstvene knjige, »Ljudska knjižnica« pa leposlovno, zlasti revije, skoro ves »Ljubljanski Zvon«, »Dom in Svet«, »Slovan«, »Kres«, »Zoro«, »Planinski Vestnik« itd. Slov. leposlovne novitete kot dunajski »Zvon«, »Stritarja« in podobno pa je Lj. knjižnica odstopila Zgodovinskemu društvu, da se shranijo v študijske svrhe. Zgodovinsko društvo je namreč svojo knjižnico združilo z ostalimi znanstvenimi društvi v Mariboru v takozvano »Študijsko knjižnico«, ki jo upravlja in dobiva sedaj mesto v kazini. Dr. Turnejeva knjižnica je bila zelo dragocena, knjige skoro vse elegantno vezane, celo v usnje. Bile so v petih omarah, ki sta jih tudi prejela Zgod. društvo in Ljud. knjižnica. Marib. študijska publika je s tem zopet mnogo pridobila.

u— Novo načelstvo Orjuna za mariborsko oblast. Na nedeljski skupščini delegatov podeželskih organizacij Orjuna v Mariboru je bil izvoljen za novo poslovno leto sledeči ožji odbor za vso mariborsko oblast: dr. Snuderl, dr. Cazafura, zasebni uradnik Arnuš, dr. Vauhnik, dr. Izgolič in Zdravko Dela. Obširnejše poročilo sledi.

u— Nemški komorni koncert v Mariboru. Istočasno, ko so bili v soboto od Halbwida pregnani nemški burši s svoje knajpe, se je vršil nemoteno v razprodaní kazinski dvorani komorni koncert nemškega Michl-kvarteta iz Gradca, ki je sviral med drugim tudi skladbe mariborskega nemškega komponista Schönherrja, ki je organiziral vso prireditel. Koncert, ki so ga obiskali največ Nemci, se je vršil v okviru Ljudske univerze. Naš profesor in glasbenik prof. Druzović je v lepe predavanju publiki poljudno razložil predvajanje skladb. Jugoslovanski Maribor je torej nemškimi Gradčanom več kot koncilijantem.

u— Samomor? V tovarni Lóbi so našli včeraj nočnega čuvala 46 letnega Davida Karla s prestreljeno glavo na tleh v krvi. Bil pa je še pri življenju in ga je rešilni oddelek prepeljal v bolnico. Pri zaslišanju je trdil, da se je ponesrečil, očitno pa je hotel prostovoljno v smrt.

u— V valovih Drave. Včeraj okrog 3. ure zjutraj je na klic »Na pomoč!« šel posestnik Mozer, ki stanuje v bližini Drave, gledat iz hiše, kdo kliče na pomoč iz vode. Peljal se je s čolnom do srede reke, kjer je našel na plitvem mestu od mraza trepetati gospo M. D. iz Rogaske Slatine, ki je bila te skoro vsa otpla. Nekateri mariborski listi poročajo, da je padla po nerodnosti na izprehodu v Dravo, drugi pa pišejo, da je skočila v samomorilnem namenu v vodo, pa se zopet postavila na noge, ko je prišla v sredini na plitvo mesto. Prepeljali so jo v bolnico.

Pri negovanju z »Neosan« kremo dobi vaša obutev elegantno lice.

Iz Trbovelj

u— Dramatični odsek udruga vojnih invalidov iz Ljubljane je odigral v soboto 18. t. m. »Svato Krečinskega«, rusko komedijo v treh dejanjih, v nedeljo 19. t. m. pa »Charleyeveto otoko«, angleško burko v treh dejanjih. Obe igri sta napravili na prijetno dober vtis, kljub temu, da sta bili povprečno nastudirani. O režiji sploh ni govora, ker je to odveč pri diletantskih odrih. Nekateri igralci so se zelo potrudili, da bi igrali kolikor le moredo neresničn in afektirano, tako n. pr. Accetto. V dvorani je bilo pri prvi predstavi 36 ljudi, pri drugi pa okoli 100. Udruga je pri takem obisku seveda ni prišlo na svoj račun, kar je vsakakor obžalovati.

u— Tudi z veseljavci ne gre več pri našem delavstvu, katerega skušajo po vsej sili obdržati v kleščah razne demagoške klišeje in skupine, kakor je pokazala pretekla nedelja. V gostilni pri Pravičju, kjer so bili zbrani narodni socialisti, je bil velik dolžabran in ljudi za prste obeh rok, pred Rudarskim domom, kjer so imeli veselico komuni-

stično orientirani delavci pa tudi ni bilo dosti boljše. kajti komaj okoli 10 parov plesalcev je bilo. Ljudi pa skoraj nič. Tako je rudniška godba zastoj igrala najbolj poskočne komade, iztrezenje, v kolikor je že prišlo iz srca, iskreno pozdravljamo. V zvezi z njim si želimo obilo kulturnega delovanja, ki naj opusti delavstvo strašno nevednost, v kateri živi.

u— Krajevna organizacija SDS vabi svoje člane in somišljenike na prijateljski sešestanek, ki se bo vršil v sredo 22. t. m. ob pol 8. zvečer v gostini Ternovic pod Skalo. Prisotnost odbornikov je obvezna.

u— Cestne razmere. Cesta, ki pelje proti Ojstrjem je radi prekopavanja zelo slaba in je neobhodno potrebno, da jo bo rudnik, ki je povzročil ta nedostatek, čimprej popravil. Tako se je sklenilo pri prvi seji gornjega sveta, prav tako pa razširiti in prevzeti v občinsko oskrbo pot od Meket do cerkve in pokopališča v Dragi, ker je v zelo slabem stanju.

u— Gospodarski odsek društva rudniških nameščencev si je nabavil v Ljubljani pri inž. Štebiču in Dujiču radio aparat, ki stane društvo okoli 30.000 Din. Radio je eden večjih ter je tako močan, da zadostuje za 150 slušalk. Sedaj ima društvo samo 20 slušalk. V kratkem pride sem nameščenec od inž. Štebiča, da bo aparat docela razkazal, ker se je dogodilo, da ni že parkrat funkcioniral, ker ni bilo izvežbanega človeka zanj. Omenjena trdva je dosedaj instilirala okoli 35 takšnih aparatov, zato je brez dvoma, da se bo tudi ta radio obnesel, nas kar menijo pričeti rudniški nameščenci s koncerti in sicer začetkom prihodnjega meseca.

Vesti iz Prekmurja

Novi šolski upravitelji. Veliki župan mariborske oblasti je premestil gg.: Josipa Tomažiča iz Kuzdoblana v Stanjevo, Zvonka Cerneka iz Pertoce v Dolnje Slaveče, Janka Kikla iz Pertoce v Pečarovo, Bernarda Klančiča iz Salovcev v Močance, Vilhalda Beloglavca iz Sv. Trojice v Slov. goricah v Vidonce, vse za šolske upravitelje na novih službenih mestih.

Murska Sobota. Park okoli poslopja sreškega poglavarstva je v skrajno slabem stanju. Ker je park last Szaparyjevega veleposestva, zato bi ga uprava, ki ima lastno vrtnarino in vrtnarja, lahko spravila v mali stroški v red. Upamo, da se to kmalu zgodi.

Rdečica pri svinjah. V Prekmurju se letos zopet zelo širi rdečica pri svinjah. Ker ljudje bolezen prikrivajo in ne dajejo svinj cepiti, je nevarnost in tudi njih škoda tem večja.

Delavsko gibanje. Zadnji čas je onatli po Murski Soboti veliko poljskih delavcev, ki se odpravljajo na poljsko dolo v razne smeri. Največ jih gre na Balje, čez sto pa jih je odšlo tudi na Francosko.

Občni zbor slovenskega lovskega društva, podružnice v M. Soboti se vrši dne 26. t. m. ob 2. uri popol. v prostorih g. Jožefa Turka. Vabijo se zlasti lovski najemniki z ozidrom na važno vprašanje novega lovskega zakona, ki se pripravlja. Radi ureditve upravnega razmerja se pričakuje tudi udeležba lovcev iz Dolnje Lendave in Ljutome, ki ima posebno ugodno zvezo na železnici, pa tudi lovcev in prijateljev lova iz celega Murskega polja in Prekmurja. Odbor.

Iz Primorja

Videmski prefekt med Slovenci. Novi videmski prefekt Ricci se je nedavno mudil med slovenskim prebivalstvom na Vipavskem in dolnjem Krasu. Obiskal je Ajdovščino, Vipavo in Komen. Na tem službenem potovanju je izjavil, da se bliža doba občinskih komisarjev koncu in da mora dobiti ljudstvo svoje zastopstvo v domačih občinah. Župan Lovrenčič iz Vrhovca je imel na prefekta nagovor, v katerem je označil zahteve Slovencev pod Italijo. Rekel je: Slovensko ljudstvo želi, da se mu povrne šola s potrebno mero pouka italijanskega jezika; v Vipavi naj se vzpostavi sodnija in nameščajo naj se slovenski uradniki; rimska vlada naj podpira gospodarske ustanove našega prebivalstva in naj mu posebno omogoči izvoz vina čez mejo. Prefekt Ricci je obljubil, da bo uvaževal razne želje.

Drugi italijanski prevod Cankarjeve »Hlapca Jerneja«. Pri Paternollju v Gorici je izšel drugi prevod Cankarjeve »Hlapca Jerneja«, delo profesorja Lorenzonija.

Nevihta v Brdih. Prošli teden v četrtek je divjala v Brdih huda nevihta, ki je napravila mnogo škode na drevju predvsem na smokvah in črešnjah. Padala je tudi soda, ki je ponekod pokrila zemnjo s celo plastjo svojih belih zrnc.

Svedrovci na delu. Tržaški svedrovci so te dni prevrtali železno blagajno špedicijekega podjetja Brugiapaglia & Longo in odnesli okoli 10 tisoč lir gotovine.

Avtomobilska nesreča na Krasu. Pri Sežani je zadel avtomobil, v katerem je sedel družba fašistov, v prečnice, ki zapirajo cesto čez železniško progo. Avto se je deloma razbil in pet fašistov je bilo ob tej priliki ranjenih.

Suspenzija a divinis preklicana. Prof. Del Fabbro, eden izmed suspendiranih monsignorjev radi ruvanja zoper nadškofa drja Sedeja v Gorici, je v Rimu izposloval preklic suspenzije a divinis, ki je bila pred kratkim izrečena. Pan-zu je pač težko biti pravičnemu v takih fašistovskih razmerah.

Modni listi za pomlad in poletje, z najnovjšimi kroji, za dame in gospode, so pravkar došli.

Uradniški kongres v Ljubljani

Letna skupščina Glavnega saveza državnih nameščenцев kraljevine SHS

Ljubljana, 20. aprila. V nedeljo, ob 9. dopoldne je bil v veliki dvorani Kazine otvorjen kongres Glavnega Saveza državnih činovnikov i služitelja naše kraljevine. Na kongres so prihiteli delegati iz vseh pokrajin države, razen iz Črne gore. Žalobno pa udeležba s strani ljubljanskega uradništva ni bila tako častna, kakor bi bilo pričakovati. Posamezni referenti so podali sicer izčrpane referate o raznih prečih vprašanjih državnih nameščenцев, vendar pa se je vršilo vse s preveliko naglico, tako da navzoči zborovalci nikakor niso mogli dobiti jasne slike in posebi aktivneje v razpravo, ki se je sicer vršila v splošnem popolnoma mirno.

Kongres je otvoril predsednik Osrednje zveze, višji davčni uradnik v pok. g. Makso Lilleg, ki je iskreno pozdravil srbske in hrvatske tovariše, naglašujoč, da slovensko uradništvo iskreno ljubi svojo državo in je pripravljen sodelovati tudi v naprej z vso vne- mo, da pride do končne popolne konsolidacije notranjih razmer. Imenom ljubljanske mestne občine je pozdravil kongres gerent g. Josip Turk, ki je izrazil svoje veselje, da se vrši zborovanje v beli Ljubljani in želi zborovalcem popoln uspeh.

Predsednik Glavnega Saveza, pomočnik generalnega direktorja državnega računovodstva, dr. Mihajlo Jovanović je predlagal nato za častnega predsednika starega in zaslužnega borca za zboljšanje gnotnega položaja državnih nameščenцев, univ. prof. dr. Milana Andonovića iz Beograda, ki so mu priradili zborovalci viharne ovacije. Dr. Andonović se je zahvalil za zapanje in izjavil, da je činovništvo steb- ber države, ki mora zato tudi doseči stopnjo, ki mu gre po socialnem po- ložaju. Ako ne bodo dovolj zasigurni državni nameščencci, ne bo niti država. Jugoslavija ima vse predpogoje za blago- stanje svojega prebivalstva. dolžnost vlade pa je, da ustvari zadovoljnost.

Brzobjavni pozdrav kralju

Na predlog sodnika Bratanića iz Zagreba je bila odposlana kralju sle- deča brzobjavka: »Državni službeni, sakupljeni na redovnoj skupštini Glav- noga Saveza državnih činovnika i služ- benika kraljevine SHS u Ljubljani, sle- čaj se Vašeg Veličanstva svoro uzvi- šenoga pokrovitelja te viteškoga vlad- aoca te upravljajo Vašemu Veličan- stvu svoj poklonstveni pozdrav sa- skulikom: »Živeo naš uzvišeni kralj i kraljeviski dom! Predsednik profesor dr. Andonović, nadupravitelj Lilleg. Predlog je bil sprejet z viharim odo- branjem in iskrenimi ovacijami di- nastiji.

Pred prehodom na dnevni red je go- spod Lilleg zahteval, naj se stavi na dnevni red tudi razprava o vprašanju upokojencev, kar je bilo z odobrava- njem sprejeto.

Poročilo upravnega in nadzornega odbora

Skupščina je prešla nato na dnevni red in je podal predsednik Glavnega Saveza dr. Mihajlo Jovanović izčrpo- no poročilo upravnega in nadzornega odo- boru o delovanju Glavnega Saveza od novosadske skupščine dalje. O poroči- lu se je razvila takoj živahna debata. Gimnazijski direktor dr. Čuković iz Sa- rajeva je naglašal, da je Glavni Savez napravil vse, kar je mogel, da pride do realizacije uradniškega zakona. Ako mu ni vse uspelo, ni edino njegova krivda, temveč leži krivda v prvi vrsti v splošnih razmerah v državi in v raz- merah družabnega življenja sploh. Z žalostjo je treba tudi ugotoviti, da velik del državnih uradnikov še vedno ni or- ganiziran. Apelira na tovariše, naj se vsi vpišejo v Savez in ne čakajo, da se samo okoriščavajo z uspehi, ki jih do- seže organizacija. Nato je razpravljal o izplačilu diferenc, ki so dolg države. Od te zahteve, ki ima podlago v zakonu, državni nameščencci nikdar ne bodo odstopili. Diference, ki jim gredo od 1. oktobra 1923, do 1. maja 1924., so nekateri že prejeli. (Ogorčeni vzkliki). Tako n. pr. gospodje oficirji, ki jih drž- avni nameščencci nikakor ne zavidajo radi tega, pač pa zahtevalo, da se postopa z vsemi enako. Tudi gospodje ministri so si izplačali razlike. (Veliko ogorčenje in klici: Sramota! Skandal!) Ako ne bi imeli pravice do razlike, tu- di predurim ne bi dobili. Gre le za vsoto 214 milijonov in za termin, kdaj naj se te difference izplačajo. Pozivlja Glavni Savez, naj se posluži vseh za- konitih sredstev, da izpolni državnim nameščenccem to upravičeno in kardi- nalno zahtevo. (Ploskanje in burno odo- bravanje v dvorani.)

Vprašanje izplačila uradniških prejemkov

Po prečitanih brzobjavnih pozdravov Udrženja jugoslovenskih narodnih že- leznice, sekcija Ljubljana. Zveze avtonomnih nameščenцев v Mariboru, upokojencev v Splitu in poročenih učitel- jic, je podal dr. Jovanović obširno poročilo o delovanju Saveza za izbolj- šanje gnotnega položaja državnih urad- nikov in uslužbencev. Izvajal je med drugim:

Najvažnejše je za nas vprašanje iz- plačila razlike med staro in novo pla-

čo od 1. oktobra 1923, do 1. maja 1924. Z žalostjo je treba konstatirati, da me- rodajni faktorji nimajo razumevanja za to važno vprašanje. Državni name- ščencci se ne morejo več zadovoljiti sa- mo z besedami, temveč zahtevajo tudi dejanja. (Živahno pritrdjevanje in plo- skanje). V nobeni državi ne more pro- spevati blagostanje brez zadovoljnega in poštenega uradništva. Uradniki so inteligenca naroda, kader, ki je po- lican, da dvigne narod na najvišjo li- turno stopnjo. Toda kako naj ta kader vrši svojo dolžnost, ko se mora boriti od danes do jutri za svojo življensko eksistenco in mu ni zagotovljeno niti to, kar potrebuje, da preživi sebe in svojo družino. (Klici: Tako je!) Ako morala uradništva ni taka, kakor bi morala biti, je to krivda onih, ki so poklicani, da osigurajo uradništvo v gnotnem in moralnem oziru. Če na- udomo pregledamo državne izdatke, vidimo, da niso bili vedno razdeljeni v pravični meri. Narod se ne bo nikoli pritoževal, ako bi moral plačati nekaj več za uradništvo, ker se zaveda, da ta denar ni zavržen. V 200 milijonih dinarjev, ki jih bi morala izplačati drž- avna uradnikom, je obseženo mnogo več, lahko rečem 2 milijardi. Ne gre namreč tu za tih par milijonov, am- pak predvsem za škodo, ki jo utrji država, oziroma narod radi neizplačila dolžne razlike. Radi neizplačila izbu- ljajo uradniki zaupanje do onih, ki so poklicani, da skrbje za dobrobit drž- ave in naroda, kar pomeni neprimerno škodo za splošni blagor. Glavni Savez je ponovno storil vse potrebne kora- ke, da izpolni državnim nameščenccem njegove pravice. Zadnjikrat je interve- niral meseca februarja po volitvah in skušal doseči, da se vnese potrebni kredit za izplačilo dolžne razlike v budžetni provizorij. Uprava je izročila tozadevno predsedniku ministrskega sveta tudi posebno spomenico. Pravica do dolžne razlike ni sporna in tudi ni- kadar ni bila osporena. Kljub vsem in- tervencijam pa vlada v tem oziru še vedno ni ničesar ukrenila. Gnotni po- ložaj uradnikov in uslužbencev je po- stal zato že naravnost neznosen. G. fi- nančni minister mi je pred odhodom v Ljubljano izjavil, da je vlada na svojih zadnjih sejah razpravljala o tem vpra- šanju, ki je, vsaj v kolikor se tiče nje- govega javnega značaja, rešeno v na- šo korist. Še vedno pa ni vlada na jasnem, koliko naj se prizna uradnikom na račun te razlike. Finančni minister je tudi izjavil, da mora dobiti nove vi- re za pokritje tega izdatka in uvesti nove davke, takse itd. Naglašal je končno, da bo vprašanje v Narodni skupščini na vsak način ugodno reše- no, vendar pa tega ni pričakovati pred potekom sedanjih dvanajstih, oziroma pred sprejetjem kateregakoli zakona, ki bi donesel finančnemu ministru kri- tje za te izdatke. Izjavil pa je sveča- no, da se mora vprašanje izplačila raz- like vsekakor rešiti s prihodnjimi dva- najstimi in da hoče v to svrhu vsta- viti potreben kredit. Sprejel sem to iz- javo in obljubo g. ministra, ne morem pa prevzeti nobene odgovornosti, da se bo to tudi uresničilo.

Debata

O poročilu dr. Jovanovića se je raz- vila nato jako živahna debata in so vsi go- vorniki dali duška svojemu ogorčenju nad omalovaževanjem te važne zahteve in uzo- konjene pravice državnih nameščenцев s strani merodajnih činiteljev. G. Lilleg je naglašal, da so državni uslužbeni, ki si v večnih obljub. Glavna naloga države je, da skrbí za svoj lasten ugled na zunan in zno- traj, to pa bo dosegla le tedaj, ako bo imela pošteno, nekoruptno in brezhibno upravo (Viharno ploskanje). Finančni minister, ki ne zna najti kritja za najnujnejše potreba, ni na svojem mestu. (Klici: Tako je! Vihar- no ploskanje.) Resolucije, ki jih bomo zo- pet sklepali, bodo šle zopet isto pot, kakor dosedaj. Ampak temu niso niti sami me- rodajni faktorji, temveč v prvi vrsti tudi mi sami. Niti pokrajinske organizacije niti Glav- ni savez ne morejo dati svojim zahtevam onega poudarka, ki bi bil potreben. Ne za- vidamo nikogar, ki je dobil razliko že iz- plačano, čim je stopil zakon v veljavo. Ne zavidamo niti one gospode, ki so si sami nakazali razlike (Smeh!), zahtevalo pa z vso odločnostjo, naj se že vendar enkrat izplača ta državni dolg državnim uslužben- cem, da pokrije svoje kredite, ki jih še vedno ne morejo izravnavati. (Burno in dol- gotrajno ploskanje.)

Podpredsednik Glavnega saveza, načelnik budžetnega oddelka v finančnem minist- rstvu dr. Vojin Gjuričić je kritiziral po- stopanje finančnega ministra, ki še vedno ne more izračunati, koliko bi pravzaprav znašala celokupna vsota za te razlike. Pred- sednik Udrženja monopolnih uradnikov, Rista Janković iz Beograda je poziv- ljaj zborovalce, naj izvrše čim energičnejši pritisk na poslance in ministre, da se zavza- mo za izplačilo razlike. G. Rajković iz Novoga Sada je opozarjal, da finančni minister izgriva zahteve državnih name- ščenцев predvsem radi tega, ker vidi, da uradništvo samo ni edino. Sestavi naj se poseben memorandum, ki naj ga podpiše vsak državni nameščenec in se izroči po- tem vladi in tudi kralju samemu. V skraj- nem slučaju, naj se organizacija obrne za pomoč tudi na Mednarodni savez.

Prof. dr. Rajh iz Celja je podal zanimi- vo sliko obupnega stanja državnih usluž- bencev v Celju. Na podlagi informacij je dognal, da dolgujejo celjski državni name-

ščencci bankam, obrtnikom in trgovcem oko- li 2 milijona Din, pri trgovcih 589.500 Din. pri obrtnikih nad 400.000 Din. Uradnik je bil vedno dober plačnik in bo rad poravnal tudi sedanje dolgove, radi katerih imajo škodo, predvsem obrtniki in trgovci. Izplača naj se mu to, kar mu gre po zakonu. Država naj v smislu čl. 123 dovoli uradništvo tudi po- sojila. Pribiti pa je treba žalostno in obe- nem sramotno dejstvo, da se more držav- ne nameščencci le z raznimi približki spravi- ti v organizacijo. Prof. Vlada Popović iz Skoplja je zahteval, naj skliče Glavni savez, ako v treh mesecih ne bo izplačana dolžna razlika takoj izredno skupščino, ki naj potem odloča o nadaljnjih ukrepih. Ob- računati je treba z onimi faktorji, ki so bili mačeha uradnikom in so najpreje izplačali razliko najvišjim funkcionarjem države.

Na predlog g. Bratanića iz Zagreba je bila nato sprejeta resolucija glede izpla- čila razlike z dodatnim predlogom prof. Po- povića glede sklicanja izredne skupščine Saveza. Resolucija je bila odposlana finanč- nemu ministru in ministrskemu svetu.

Stanovanjski problem

Načelnik budžetnega oddelka dr. Vojin Gjuričić je nato podal glavne smernice glede rešitve stanovanjskega problema z ozirom na državne uradni- ke in uslužbence. Poudarjal je zlasti, da mora država skrbeti za to, da zgra- di stanovanjske hiše za svoje name- ščencci. Gosp. Lilleg je opozarjal na ne- varnosti, ki prete državnemu uradni- štvu z novim stanovanjskim zakonom, s katerim se bo zvišala nalemnina za 24 krat. Glavni Savez naj pritiska na merodajne činitelje, da bodo državni uradniki zaščiteni po zakonu. 24kratno povišanje stanarine uradniki nikakor ne morejo prenesti. Predlaga, naj se skle- ne za državne nameščencci največ 12- kratno povišanje nalemnine. Za slučaj pa, da bo stanovanjski zakon sprejet, kakor je izdelan, naj se porabi državni po- višek od davka na hišno nalemnino v polni vsoti za povišanje stanarine drž- avnim uslužbenccem in upokojencem. Predlog je bil sprejet soglasno in z vt- hornim odobravanjem.

Izpremembe uradniškega zakona

Tajnik Saveza, sekretar finančnega ministristva gosp. Dragutin Miloje- vić je podal nato obširno poročilo o iz- premembah zakona o državnih uradnikih in drugih nameščenccih, nakar je bila do- poldanska seja zaključena.

Popoldansko zborovanje Razprava o uradniškem zakonu

Ob pol 3. popoldne je kongres nadaljeval debato o uradniškem zakonu.

G. Makso Lilleg je najprej prečital brz- objavni pozdrav mariborskega velikega župa- na dr. Pirkmajerja in dr. Janje iz Be- ograda, nakar je naglašal, da ustvarja čl. 4. uradniškega zakona neke kategorije, ki vzbujajo po svoji sestavi nezaupanje med državnimi uslužbeni samimi. Mesto po- ložajnega sistema naj se ustvari činov- ne stopnje ali stopnjevalni sistem. Vse države, ki so imele položajni sistem, so ga že dav- no odpravile, ter uvedle stopnjevalni sistem, v katerem se mora seveda upoštevati pro- dizobrazba. Tudi oficirji imajo različno predizobrazbo in se to upošteva v njih napredovanjih. Nekateri oficirji niti nimajo predizobrazbe, kakor se to zahteva za uradništvo III. kategorije, pa je vendar vla- da ustvarila enotni sistem za oficirje. To naj se izvrši tudi za državne uradnike. Govor- nik je omenjal nato takozvane strokovne svete, ki jih imenujejo izključno le minist- rstva. Strokovni svet radi tega niso nič drugega, kakor partizanski svet. Državni uslužbeni ne smejo biti odvisni od nobene stranke, ker hočejo služiti samo narodu in državi. Zato se je tudi pojavila zahteva po takozvani komori za državne uslužbence. Ta komora naj bi uživala nekako imuniteto in samoupravo ter naj bi imela pravico, da stopi s svojimi predlogi pred vsako mi- nistrstvo in vsako vlado. Opozarjala naj bi tudi na nedostatke, na katerih trpe državni uslužbeni. Nadaljna važna zadeva je stal- nost državnih uradnikov. Kar se tiče upo- kojencev, imajo ti iste pravice do življe- nja, kakor aktivni uradniki. Saj so posve- til vse svoje delo narodu in državi v ko- rist. Naloga Glavnega Saveza naj bo, da vendar enkrat izpolni pri vladi za upo- kójence izenačenje penzij z onimi aktivnih uradnikov. Govornik je končno razpravljaj o prevredbah v razne kategorije ter predla- gal v tem oziru določbe, ki bi se morale uzakoniti. Čl. 11. pravi, da se uredba o raz- vrščenju predloži parlamentu in dobi pravo- no veljavnost šele tedaj, ko je uzakoni- la narodna skupščina. Glavni Savez naj se drž- ti smernic in forsira zahteve organizacije. Pritiska naj na ministrstvo pravde, da naj- kasneje v enem mesecu skliče anketo, na kateri bi se predložile zahteve posameznih kategorij. Predlogi g. Lillega so bili sogla- sno sprejeti.

Dr. Milošević je nato naglašal po- trebo, da se za vsako oblast določi soraz- merno število mest posameznih uradniških skupin in da se uvede v tem pogledu pro- porci.

Ni premočen,

pa če se odtrga oblak, ako je oblečen v slovit angliški dežni plašč, ki jih ima jako poceni v zalogi tvrška

Drago Schwab - Ljubljana

G. Cergolj je poudarjal potrebo, da naj bi država dala državnim nameščenccem brezobrestna posojila za poplačilo svojih dolgov. Ta posojila naj bi državni name- ščencci odplačevali v malih mesečnih obro- kih. Glede stanovanjskega zakona je na- glašal, da bi morala država pristati na po- višanje stanarinskih doklad in onem raz- merju, v katerem bi dovoljeval novi stano- vanjski zakon povišanje stanarin. Istotako je predlagal, naj savez v svojih resolucijah zahteva, da se službeniki po 13 letih službe in položajni strokovnih izpitov uvedejo v tretjo kategorijo.

G. Živanović iz Skoplja je pozdravil skupščino predvsem pa Slovence v imenu tovarišev iz južne Srbije. Naglašal je, da je sicer južna Srbija ena najbogatijih pokra- jin v Jugoslaviji po svojih prirodnih boga- stvih, vendar pa so tamkaj zaenkrat raz- mere za uradnike skoro neznosljive. Predla- ga je, naj zahteva Glavni savez v svojih resolucijah, da se plače uradnikom v južni Srbiji podvoje, da država zida v krajih juž- ne Srbije uradniška stanovanja in da se vpokojencem, ki hočejo živeti v teh krajih, dodeli zemlja, kar bi mnogo pomagalo k kultiviranju plodovitih pokrajin južne Sri- be. Končno se je v iskrenih besedah zahva- lil za prijateljski sprejem v Ljubljani.

G. Mahkovec iz Maribora je govoril o vstetju vojnih let in se zavzemal za to, da dobi državna uslužbenka, ki je poročena z drž. uslužbencom, iste draginske doklade kakor žena, ki je poročena z nedržavnim uslužbencom. Izrekel se je tudi proti temu, da se tako strogo izvajajo disciplinarni predpisi glede denarnih kazni drž. usluž- bencev.

Dr. Stegenšek (Ljubljana) je nagla- šal potrebo ustanovitve uradniške zborni- ce, v kateri bi morali biti kot obvezni člani vsi državni nameščencci.

Dr. Maruci (Zagreb) je izjavil v imenu društva konceptnih uradnikov za Hrvatsko in Slavonijo, da so konceptni uradniki us- tavnili svoje posebno društvo edino le ra- di svojih posebnih interesov, vendar pa ni- so nikdar prenehali biti člani Glavnega Sa- veza. Ker deli zakon državne uradnike na posamezne kategorije, je jasno, da se vsaka kategorija bori za svoje specialne interese, razumevno pa je, da je v skupnih stvareh potrebna med njimi splošna solidarnost.

G. Gjoka Popović, predsednik orga- nizacije državnih vpokojencev, je naglašal potrebo izenačenja starih in novih vpokojen- cev in priznanje neomejene znižane vojnje na državnih železnica za vpokojence.

G. Lilleg je nato izjavil, da za je dru- štvo vpokojencev za Slovenijo pooblastilo, da izrazi njihove zahteve glede 30% od- teglajev. Naglašal je, da državni upokojen- ci ne bodo prej dosegli izpolnitve svojih zahtev, dokler ne bodo z njimi solidarni ak- tivni državni nameščencci, organizirani v Savezu. Kar se tiče uredb od 8. decembra 1924, oo kateri so dobili nižji vpokojenci za 60 do 200 dinarjev nižje prejemke kakor prej, ker se je ukinita takozvana stanovani- ska doklada, ki se je pri izenačenju plač priznala aktivnim nameščenccem in upoko- jencem, je treba poudariti, da ta uredba ne do- loča ničesar glede ukinitja stanovanjskih doklad in da je tolnačenje osrednjih oblasti v tem pogledu pogrešno. Zato je treba vztrajati na stališču, da se mora ta napaka popraviti.

Na predlog g. Toma Jovanovića je bilo sklenjeno, da se uvede mesečni prispe- vek 25 par za vsakega člana v osrednjo bla- gajno Saveza.

Volitve novega odbora

Na predlog g. Bratanića je bil nato izvoljen z vzklikom naslednji odbor Glav- noga saveza: predsednik dr. Mihajlo Jo- vanović, podpredsednik Vojin Gjuri- čić in Tomo Jovanović, tajniki Milan Dilber, dr. Dragan Milojević, Milorad Gjorčević in Dušan Pavlović, blaginik Dragoslav Obradović. V nad- zorstveni odbor so bili izvoljeni dr. Dragu- tin Dučić, Božidar Rašković in Živko Kara Lazić.

Razni predlogi

Zatem je g. Rista Ristić, delegat iz Bosne in Hercegovine navajal zahteve niž- jih državnih nameščenцев ter stavil toza- devne predloge k resoluciji.

V imenu šumarjev je g. Ružić stavil predloge glede izenačenja šumarjev, ki so bili v novem zakonu deloma zastopljeni, z ostalimi kategorijami državnih uradnikov. Na predlog g. Bratanića se je poobla- stil odbor, da izdela resolucijo z dodatni- mi predlogi zborovalcev in jo predloži vladi, kar je bilo soglasno sprejeto.

Dr. Benković (Zagreb), predsednik pokrajinske zveze državnih nameščenцев za Hrvatsko in Slavonijo, je stavil vprašanje, kakšno stališče zavzema Glavni savez gle- de pristopa pokrajinske zveze za Hrvatsko in Slavonijo v njeno organizacijo. Izjavil je, da prijavlja pokrajinska zveza drž. name- ščenцев za Hrvatsko in Slavonijo svoj pri- stop k Glavnomu savezu. Predsednik An- donović je izjavil, da je zadrževalo do- slej pristop hrvatske pokrajinske zveze k Glavnomu savezu dejstvo, da niso v hrvat- ski pokrajinski zvezi samo državni name- ščencci. V ostalem pa bo odbor razpravljaj o zadevi, držeč se gesla »Viribus unitis«, radi česar najiskrenejšje pozdravlja izjavo zastopnika pokrajinske zveze za Hrvatsko in Slavonijo.

G. Milan Nefterović je zahteval, naj Savez posreduje pri osrednji vladi, da vz- nehja s premeščanju uradnikov in da naj vz- postavi status quo. Med drugim je tudi pred- lagal, naj se zaprosi ministrstvo pravde, da nakáže upokojencem sodnijske stroke pri- stojne liti doklade.

Prihodnji kongres v Zagrebu

Na predlog g. Bratanića je skupščina soglasno sklenila, da se prihodnji kongres vrši v Zagrebu, nakar je predsednik An- donović zaključil zborovanje, pozivljaj k so-

lidarnosti vseh državnih nameščenцев in z vzklikom: Živel Zagreb!

Komerz

Ob 8. uri zvečer se je vršil v okusno de- korirani dvorani Kazine komers na čast do- šlim gostom Srbom in Hrvatomi, katerega so se udeležili tudi veliki župan dr. Baltić, ljubljanski mestni gerent Likozar in bivši narodni poslanec direktor Reiser, ki so mu priradili zborovalci prirčne ovacije. Na ko- mersu se je razvila prav živahna zabava, ki je trajala pozno v noč. Po odsviranju drž- avne himne je g. Lilleg napil kralju Alek- sandru kot pokrovitelju državnih nameščen- cev. Občinstvo se je dvignilo s sedežev in klicalo kralju in dinastiji. Veliki župan dr. Baltić je najprej izročil pozdrave zadržano- ga mariborskega velikega župana dr. Pirk- majerja, nakar je naglašal lojalnost in mar- livost slovenskega uradništva, ki kljub te- žavnim razmeram, v katerih se nahaja, zve- sto izpolnjuje svoje dolžnosti napram na- rodu in državi. Izrazil je željo, da bi odnesli bratje Srbi in Hrvati iz bele Ljubljane čim najlepše vtise in spomine. Gerent g. Likozar je opravičil odsotnost predsednika ge- rentskega sveta dr. Puca in napil gostom imenom mestne občine. Univerzitetni prof. Andonović je dal duška svojem veselju, da je doživel, po čemer je hrepenel dolga de- setletja, da vidi namreč v Ljubljani držav- ne nameščencci vseh plemen troimenega na- roda zbrane v lubezni in popolni edinosti. Gimnazijski direktor dr. Čuković iz Sara- jeva je slavil kulturo, žilavost, vztrajnost ter smisel Slovencev za organizatorično de- lovanje. Spominjal se je s prisrčnimi be- sedami bivšega ministra dr. Kukovca, se- danjega ministra dr. Žerjava, bivšega na- rodnega posl. prof. Reiserja, ki so čli Sa- vezu in sploh uradniškemu stanu vedno na roko in se zavzemali za njegove pravice. Nazdravil je predsedniku Osrednje zveze g. Lillegu. Sledila je še cela vrsta napitnic. Večer je potekel v najlepši animiranosti. Pevski zbor »Ljubljanskega Zvona« pod vodstvom komponista g. Prelovca je zapel več lepih narodnih pesmi in žel splošno pa- hvalo in ploskanje. Posebno je ugajal na- stop kvarteta »Ljubljanskega Zvona«, obsto- leč iz bratov Orlicev, g. Šubica in Hart- mana.

Občni zbor pokrajinske zveze drž. nameščenцев za Srbijo, Črno goro in Vojvo- dino

V ponedeljek, ob 10. dopoldne se je vršil občni zbor pokrajinske zveze drž. nameš- cenцев za Srbijo, Črno goro in Vojvodino.

Predsedoval je dr. Mihajlo Jovanović, ki je naglašal, da je odbor pokrajinske zveze za Srbijo, Črno goro in Vojvodino nastopal v posredovanjih glede vprašanj drž. nameščenцев pri ministrstvih vedno v imenu Glavnega Saveza. Podrobneje je pojasnil zadevo v pokrajinskem fondu bivših srbskih državnih nameščenцев, ki ga je nameraval finančni minister potom odredbe v prora- čunskih dvanajstihh priključiti državi- blagajni. Za enkrat je uspelo, da se to prepreči ter bo treba v tem pogledu po- skrbeti, da se ta zadeva reši s posebnim zakonom na primeren način za srbsko urad- ništvo.

Iz poročila nadzorstvenega odbora posre- mamo, da znaša gotovina pokrajinske zve- ze za Srbijo, Črno goro in Vojvodino 1.247.000 Din. V to vsoto je vpleto brez- obrestno posojilo v znesku 1.000.000 dinar- ev, ki ga je lani nakazal finančni minister za zgradbo uradniških stanovanj predvsem v južni Srbiji, kakor tudi podpora ministra za socialno politiko v znesku 150.000 Din v isto svrhu. Pri tem je treba omeniti, da določajo sedanje proračunske dvanajstine v isti namen 2.000.000 Din.

Poleg raznih strokovnih vprašanj, zlasti glede preskrbe uradniških sirot, glede ka- terih so določila novega uradniškega zaka- na nezadostna, se je razpravljalo tudi o »Činovniškem glasniku« te rse je sklenilo, da se tiska vsaka država številka tega urad- niškega glasila v latinici.

Soglasno je bil sprejet predlog, da se po- novno izvoli sedanjí odbor, v nadzorstven- em odboru pa so se izvršile nekatere iz- premembe.

G. Bratanić je v imenu pokrajinske zve- ze drž. nameščenцев za Hrvatsko in Sla- vonijo pozdravil občni zbor ter izrazil z ozirom na predsedniškovo poročilo zahvalo odboru pokr. zveze za Srbijo, Črno goro in Vojvodino, da je v uradniških zadevah pri osrednjih oblasteh nastopal vedno v imenu celotne organizacije državnih name- ščenцев.

Po kratki debati o raznih strokovnih vpra- šanjih se je na to občni zbor zaključil.

Narodna zveza duševnih delavcev kraljevine SHS

Po občnem zboru pokrajinske Zveze državnih nameščenцев za Srbijo, Črno goro in Vojvodino se je vršila ustanov- na skupščina Narodne zveze duševnih delavcev kraljevine SHS.

Zborovanju je predsedoval dr. Mika Jovanović, ki je uvodoma utemelje- val potrebo ustanovitve te zveze ter obrazložil njena pravila, ki so bila izde- lana sporazumno z obstoječo organizacijo duševnih delavcev v Sloveniji.

Narodna zveza duševnih delavcev kraljevine SHS ima svoj sedež v Beo- gradu ter je njeno delo popolnoma ne- odvisno od vseh političnih strank.

Zvezo tvorijo udruženja in korporac- ije oseb, ki žive večji del od svojega umstvenega dela ne glede na to, ali so v državni službi ali izvršujejo svobodne poklice.

Namen Narodne zveze duševnih de- lavcev je, delati na organiziranju vseh duševnih delavcev v njihovih poklenih organizacijah, ki naj bi bile organizirane

ne v zvezi bodisi neposredno ali po pokrajinskih sekcijah, da se doseže enotnost težnji duševnih delavcev. Nadalje je njena naloga, delati za zboljšanje socialnih razmer duševnih delavcev in kot članica mednarodne zveze duševnih delavcev sodelovati pri njenih akcijah. Svojo nalogo vrši s prirejanjem sestankov, konferenc, predavanj, ekskurzij, z moralnim nadzorstvom nad organizacijami v sestavi, z izdajanjem brošur itd.

Članarina se plačuje od včlanjenih organizacij 6 Din letno od vsakega člana, pri tem pa ne more biti članarina nižja od 500 Din za vsako včlanjeno udruženje. Udruženja, ki so včlanjena v pokrajinske sekcije, plačujejo članarino tem sekcijam v višini, ki se določa sporazumno z upravnim odborom zveze. Sekcija oddaja polovico prispevkov zvezi, a ne manj kot 100 Din za vsako svoje udruženje.

Vsako udruženje, ki hoče postati član zveze, mora prijaviti številu svojih članov, historijat svojega dela ter vse potrebne podatke, ki niso razvidni iz njegovih pravil.

Pokrajine z najmanj 500.000 prebivalcev morejo ustanoviti svoje sekcije Narodne zveze duševnih delavcev. Letna redna skupščina se vrši vsako leto meseca marca, izredna skupščina na zahtevo 12 udruženj ali katerekoli sekcije. Na skupščino pošilja vsako udruženje po enega delegata. Pokrajinska sekcija ima pravico do toliko delegatov, kolikor ima včlanjenih udruženj. Ako šteje kako udruženje nad 1000 članov, more sekcija poslati za vsakeh 500 članov po enega delegata.

Glavni odbor tvori 15 članov, ki jih voli letna skupščina, in iz članov, ki jih delegirajo pokrajinske sekcije. Vsaka sekcija delegira v glavni odbor po enega delegata. Od članov, ki jih izvoli skupščina, mora biti najmanj 8 iz Beograda, 7 pa iz pokrajin. Glavni odbor se sestaja redno vsake tri mesece.

Glavni odbor voli iz svoje srede 5 članov s sedežem v Beogradu, ki tvorijo upravni svet. Ta je izvrševalni organ Narodne zveze duševnih delavcev. To bi bile glavne poteze pravil Narodne zveze duševnih delavcev.

Vseučiliški profesor dr. Pitamic je na kratko utemeljeval potrebo zveze ter predlagal nekatere izpremembe pravil, ki so bile soglasno sprejete. Predlagana pravila je skupščina soglasno odobrila, nakar je prof. Pitamic izjavil v imenu organizacije duševnih delavcev v Sloveniji, da pristopa ta organizacija kot prva sekcija v Narodno zvezo duševnih delavcev, kar je bilo sprejeto s splošnim odobravanjem na znanje.

V razpravi o izvedbi organizacije zveze se je sklenilo, da sestavi začasni odbor zveze do prihodnje redne skupščine ljubljanske in beograjske sekcije. Ta začasni odbor ima nalogo, pozvati vse organizacije duševnih delavcev v državi k pristopu v zvezo ter poskrbeti za snovanje pokrajinskih sekcij. Ko se ustvarijo temeljni zveze, se bo sklicala redna skupščina, ki bo izvolila svoj odbor na podlagi navedenih pravil.

Zborovanje se je zaključilo ob popolnem soglasju zastopnikov vseh navzočih organizacij.

S tem je bil kongres zaključen. Danes se odpeljele gostje na Bled.

PRAGA, Beograd 54.50, Dunaj 47.75, Rim 138.575, Curih 654.50.
BERLIN Beograd 6.75, Dunaj 59.09, Milan 17.205, Praga 12.425, Curih 81.10.

Sokol

Otvoritev sokolske prosvetne šole v Zagrebu

V nedeljo, dne 19. aprila je bila otvorjena prva sokolska prosvetna šola, ki jo je priredila za vzgojo prosvetnih delavcev v sokolskih društvih zagrebska sokolska zupa. Zupna prosvetna šola je dobro obiskana, poseja jo namreč 40 slušateljev. Predavanja, ki smo jih navedli v zadnjem poročilu, se vrše v mali saborni dvorani. Prosvetno šolo je v navzočnosti župnega starešinstva otvoril br. Tošo Janjanin, nakar je predsednik župnega prosvetnega odbora br. Heumer imel daljši pozdravni govor, v katerem je omenjal velik pomen sokolske prosvete, pozdravil zastopnike JSS br. Jerasa in prečital brzojavni pozdrav svetnega staroste br. Gangla. Predsednik svetnega prosvetnega odbora br. Jeras se je zahvalil za pozdrav in vzpodbujal poslušalce, da v šoli predelano gradivo dobro in vestno uporabijo pri prosvetnem delu v svojih društvih.

Po uradni otvoritvi so se začela takoj redna predavanja, in sicer je predaval prof. dr. Prelog o jugoslovenski zgodovini, br. Pihler o organizaciji narasčaja, br. Brozović o zgodovini Sokolstva (uvod) in popoldne prof. Barac o jugoslovenski kulturi.

S prosvetno šolo so združeni tudi poseti prosvetnih in kulturnih institucij v Zagrebu, zato so bili takoj v nedeljo popoldne na programu poseti univerzitetne knjižnice in etnografskega muzeja. V obeh institucijah so strokovnjaki vodili poslušalce prosvetne šole in jim dali potrebna pojasnila.

Kakor je razvidno iz ustroja šole, bo ista dosegla lepe uspehe in je kot prva te vrste v našem Sokolstvu specialne važnosti.

Prapori v Sokolstvu

Enotnost organizacije jugoslovenskega Sokolstva, ki se je pričela na I. sokolskem saboru v Novem Sadu leta 1919, je dosegla na podlagi bogatih izkušenj v vsem svojem notranjem poslovanju svojo popolnost na II. sokolskem saboru v Zagrebu leta 1924. Knjižica »Organizacija jugoslovenskega sokolskega saveza«, ki jo je izdalo starešinstvo saveza kot plod petletnega sestavnega dela, združevanja, razlaganja in tolmačenja pa tudi kot sad bojevanja proti drugačnim mislim v organizaciji in izven nje v vseh možnih vprašanjih, ki jih je bilo treba rešiti, je priznana standard-delo, iz katerega črpa članstvo odgovore na idejna in vzgojno-tehnična sokolska vprašanja.

Izkušala pa se je potreba, da imej Sokolstvo tudi na zunaj, kadar nastopa v večjem ali manjšem obsegu, poleg enotnega kroja in enotnih znakov po enakih načelih ustvarjene prapore. Ti naj bodo svetlinja vseh onih starih in mladih članov in članic, narasčaja in dece, ki se zbirajo okoli ognjišča svojega društva, da črpa iz njega duševne in telesne sile v boju za narodno dobro v smislu Tyrševih in Fignerjevih načel in v smislu nadaljevanja del Strossmayerja, Oražna in Petra Mrkonjića.

Da se tudi tej potrebi odoli, se je ustanovila pri savezu v letošnjem letu »Odelek za sokolske prapore«, v katerem so poleg starih sokolskih delavcev tudi priznani umetniki, ki se peajo z narodno ornamentiko. Odelek je postavil temeljno načelo, da bodi vsak sokolski prapor glasnik narodnega in državnega edinstva in pa jasen dokaz visoke stopnje naše narodne kulture, izražene v najrazličnejših motivih jugoslovenske ornamentike. Letošnja glavna skupščina saveza v Brodu na Savi je to načelo potrdila soglasno, kakor tudi podobne predpise, ki so od sedaj obvezni za vsa sokolska društva v savezu in ki se glase: Velikost društvenega prapora je 110 cm, onega za narasčaj pa 80 cm v kvadratu. Na sredi ene strani bodi enoten sokolski emblema, kakor ga imamo pri kokardah na čepcih in na praporih; okoli njega pa je v kolobarju društveni napis v latinici ali cirilici: »Sokolsko društvo v...«. Na sredi druge strani bodi v pravilnem razmerju brez stilizacije ptica - sokol, ki drži v krempljih ročko, okoli katere se zavija linija odpleta in primerni obliki državna trobojnica. Na obeh straneh je v kotih tipljena ornamentika onega kraja, za katerega je prapor namenjen. Prapor je lahko iz močnega domačega platna ali pa iz teške svile, ki pa mora biti na strani emblema bela, na strani sokola pa rdeča. Trak kume ali kuma mora biti v državni trobojnici.

Vse načrte morajo poslati društvu pred izdelavo saveznomu odseku v odobrenje. »Odelek za sokolske prapore« si je nadalje nadel nalogo, da izvrši načrte in skice, značilne ornamentike, v kolikor pride za prapore v poštev, za vse pokrajine v državi ter je s tem delom za vse dele Slovenije že gotov in tudi že za nekaj pokrajin Hrvaške, Bosne in Srbije. V kolikor bo odelek dobil pripravnega materiala od društev širom naše domovine, v taki meri se bo tudi ta panoga dovršila v korist celotni organizaciji, ki kaže za to vprašanje, so-dež po številnih dopisih, veliko zanimanja in s tem dokazuje potrebo odseka.

Češko Sokolstvo v Ameriko. Zletni odbor češko-ameriškega Sokolstva v Chicagu je nakazal Češkoslovaški Obci Sokolski tri tisoč dolarjev kot prispevek za udeležbo češkega Sokolstva na sokolskem zletu v Chicagu.

Vsem,

ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvršno našo pravo domačo Kolinsko cikorijo.

Sport

Hermes : Rapid 2 : 1 (1 : 1)

Nedeljska prvenstvena tekma med imenovanimi kluboma v Ljubljani je proti pričakovanju končala z zasluženim zmago Hermesa v razmerju 2 : 1. Hermes je zopet predvedel lepo in koristno igro ter svojega nasprotnika takoj spočetka spravil iz tira. Rapid, ki je bil v zadnjem času precej v dobri formi, je z nedeljsko tekmo zopet oslabil svoj sloves. Zlasti je odkrila njegova napadalna vrsta, ki ni izpeljala nobene smotrne akcije. Krilska vrsta je bila le zadovoljiva, pač pa je obrambni trio rešil kar se je rešiti dalo.

Tudi pri Hermesu je bila prav dobri obramba, in sta ugajala zlasti brata Pleš. V napadalni vrsti je bil zelo dober Uršič, ki je tudi zabil oba gola za barve svojega kluba.

Publike je bilo okoli 500. Sodil je dobro g. Betteto.

Druge tekme v Jugoslaviji

LJUBLJANA: Lask rez. : Primorje Jun. 3 : 1 (0 : 0). Juniorji Primorja igrali ves čas z desetimi igralci. Lask : Primorje komb. 2 : 1 (0 : 0). Primorje je nastopilo s 7 rezervami Lask je igral pošteno.

MARIBOR: V nedeljo je igrala dunajska Ostmark proti domačemu TSK Merkur svojo zadnjo tekmo v Mariboru. Po lepi igri je zmagala Ostmark s 5 : 0 (1 : 0). Sodnik g. Frankl.

BEOGRAD: Jugoslavija : Hašk 2 : 1. Le redno zanimiva in napeta tekma dveh najmočnejših klubov v državi. Jugoslavija je zmago zaslužila.

ZAGREB: Simmering (Dunaj) : Gradjanski 2 : 2 (1 : 0). Drugi dan: Simmering : Gradjanski 4 : 2 (1 : 0). Grafika : Pekari 5 : 0, Sava : Ilirija 3 : 2 Slaven : Amateure 2 : 2.

Nedeljske nogometne tekme v inozemstvu

GRADEC: Sturm : Wacker (Dunaj) 1 : 1 (0 : 1). Prvenstvena: Rapid : AAC. 1 : 0 (1 : 0).

DUNAJ: WAC. : Sparta (Praga) 4 : 2 (1 : 0). Wiener Sportklub : Ligety (Bratislava) 3 : 0 (1 : 0). Rapid : International 6 : 3 (3 : 2). Cricketer : WAF. 2 : 1 (0 : 0).

PRAGA: DFC. : Vasa 6 : 1, CAFK : Meteor VIII 2 : 1, Slavija : Viktorija Žiljkov 1 : 1, Nuselsky : Liben 3 : 1.

ST. POELTEN: Gor. Avstrija : Sp. Avstrija 4 : 2.

BUDIMPESTA: Amateure (Dunaj) : MTK 2 : 0 (1 : 0), Hakoah (Dunaj) : FTC 0 : 0.

CURIH: Svica : Hollandia 4 : 1.

BERLIN: Berlin : München 1 : 1 (1 : 0).

FRANKFURT: Rasenspieler Mannheim : Frankfurter Sportverein 2 : 0.

HAMBURG: Hamburger Sportverein : Arminia (Hannover) 0 : 0.

PARIZ: Avstrijska reprezentanca je v nedeljo izvojevala nad francosko s 4 : 0 (3 : 0) lepo zmago. Avstrijci so bili vedno v premoči ter za cel razred boljši od Francozov. V drugi polovici so se omejili na to, da so pokazali pariški publiki res vzorno igro.

SOLUN: Hercules : Železničarji (Zagreb) 3 : 2.

Hazena v Ljubljani. Prvenstvena tekma med Ilirijo in Ateno je končala z zmago Ilirije s 6 : 2.

Primorje, nogom. sekcija. Trening ta teden danes v torek, sredo in petek od 17. ure dalje. — Načelnik.

S. K. Primorje Plenarna odborova seja se vrši danes v torek ob 20. uri v restavraciji »Zvezda«. — Tajnik.

Damska sekcija S. K. Ilirija. Razpored treningov za tekoči teden: V sredo s Hermesom, v soboto z Laskom. Ti treningi so obvezni za vse članice, ki ne pridejo v poštev za sestavo ljubljanske reprezentance. V sredo ob pol 7. uri sestanek vseh članic v garderobi na igrišču, katerega naj se udeležijo točno in sigurno vse one članice, ki merjavajo redno obiskovati treninge. — Načelnik.

Družabni večer S. K. Ilirija. V četrtek 23. t. m. ob 8. zvečer priredi S. K. Ilirija v novem salonu restavracije »Hotel južni kolodvor« družabni večer za vse svoje članstvo. Na tem večeru se bodo razdelile kortalne onim atletinjam in atletom, ki so pri raznih lahkoatletskih tekmovanjih za prvenstvo Slovenije v letu 1923. in 1924. dosegli kako mesto. Določnost vseh pravih ilirjanov je, da se tega večera polnoštevilno udeležijo, da čim dostojneje proslavimo naše zmagovalce atletič. Dobrodošli vsi prijatelji naše Ilirije zlasti pa svojci članic in članov. — Odbor.

Kino

Novi ameriški filmi. First National Pictures je izdelala dva nova filma: »Razporečni škandal«. Drama v petih dejanjih. Glavna igralka Katherine Mac Donald in Nigel Barrie. Drugi film je »Glas z mornarice«. Drama v sedmih dejanjih. — Associated Exhibition Inc., New York je izdelala film »Going up« (Mojserski letalec). Groteskna veseliga v sedmih dejanjih. Glavni vlogi sta zasedeni z igralkama Mac Lean in M. Daw.

»Hitrejši kakor smrt« je naslov novega Harry Piel-filma ki ga igrajo te dni na Dunaju. V Ljubljani pa so ta teden predvajali »Kralj zrak«, kjer nastopa istotako Harry Piel. Na Dunaju so njegove predstave razprodane, v Ljubljani tudi. —

Možuhin v Parizu. Znanega ruskega kloguglca Ivana Možuhina, ki smo ga baš te dni videli v »Kliniki ljubezni«, je za dobo več let angažiral trdnja Pathé-Westi. Kakor čitamo, bo igral glavno vlogo v novem romanu »Carjev kurir«, ki ga misli Pathé-Westi ofilmiti.

Gospodarstvo

Občni zbor Trgovskega društva v Celju

Prošli četrtek se je vršil v rdeči sobi Narodnega doma XVI. redni letni občni zbor Trgovskega društva v Celju, ki je bil povoljno obiskan. Zborovanje je otvoril društveni predsednik Ivan Zupančič, ki je po pozdravnem nagovoru v kratkih besedah orisal delovanje društva v preložen letu. Navedel je, da je društvo tudi to leto pazno sledilo vsem dogodkom, ki so kolikolič vplivali na naše gospodarstvo, ter intenzivno v mnogih primerih. Izrekel je toplo zahvalo g. Černelcu kot vodji tečaja o knjigovodstvu kakor tudi gospodu ravnatelju Marinčku, ki je v svoji znani naklonjenosti trgovskemu stanu dal društvu brezplačne prostore.

Tajniško poročilo je podal g. Avgust Vešče, ki je naglašal, da je bilo delovanje društva osredotočeno predvsem na gospodarske in kulturne delo. Statistično poročilo članstva ni baš zavidljivo, ker se med trgovstvom nahaja žal mnogo takih, ki ne polagajo posebnega važnosti na obstoj take institucije. Vsekakor pa čaka društvo energično organizatorično delo in je tajnik v imenu društva navzoče naprosil, da se naj vsi zavedajo stanovske solidarnosti ter društvu doprinešijo čim več moralne in po možnosti tudi gnotne podpore. Le tedaj bo dana prilika, da se društvo povzpne na stopnjo, na kakršni bi pač moralo biti, enako svojim posestrinam v Ljubljani in Mariboru. V nadaljnjem poročilu je navedel, da se je društvo posvetilo poučnim ekskurzijam, predavanjem in poučnim tečajem. Društvo je v minuli jeseni priredilo poučno ekskurzijo v Westново tovarno in knjigovodski tečaj, ki je končal s prav lepim uspehom. S predavanji je akcija ostala brezuspešna, ker se vabljivi strokovnjaki niso odzvali kljub temu, da je bilo društvo pripravljeno za žrtve, samo da bi se članom nudila prilika spoznavanja ustroja davčne in carinskega zakona. Ta akcija se za prihodnje leto obdrži v evidenci. Istotako hoče društvo ustanoviti društveno strokovno knjižnico, ki bo za člane vsekakor velike važnosti, toda uresničenje tega ovira za enkrat še denarno vprašanje. Društvena prireditel »Trgovski ples« je sijajno uspela, če že ne v gnotnem, na vsaj v moralnem oziru. V prihodnji zimski sezoni priredi društvo ponovno »Trgovski ples«, od katerega se pričakuje tudi več gnotnega uspeha. Proti koncu omenja poročilo, da se je društvo skupno s Trgovskim gremijem zanimalo za ureditev telefonskega prometa v Celju, in je ta akcija tudi dobro uspela.

Blagajniško poročilo je podal gospod Anton Fazarinc, ki je poročal, da je imelo društvo denarnega prometa 9520 Din. Društveno premoženje je od lanskega 19.625 dinarjev naraslo za 2905.30 Din.

Revizijsko poročilo je podal v. Josip Jagodič, nakar je občni zbor podelil odboru absolutorij.

Pri volitvah je bil soglasno per acclamationem izvoljen naslednji odbor: za predsednika g. Anton Fazarinc; za odbornike: gg. Ivan Ravnikar, Rudolf Stermecki, Fran Leskovšek, Fran Lukas, Filip Vrtovec, Ivan Zupančič, Joško Pirc, in Drago Konhajzler; za namestnika odbornikov: gg. Kramar Josip in Franjo Saksida; za računsko revizorja: gg. Franjo Kalan in Josip Jagodič.

Razstava vajeniških del v Ljubljani

Od 26. aprila do 4. maja se bo vršila na prostoru Ljubljanskega veleseja prva razstava te vrste v Ljubljani. Misel prireditelje velike razstave vajeniških del je najiskreneje za pozdraviti, saj je taka prireditev važnega pomena za povzdigo našega obrtništva. Razstava naj ne pokaže samo napredka našega obrtnega narasčaja, temveč naj tudi vsepi narasčaju veselje do čim intenzivnejšega in popolnejšega dela. Prireditelj naj pokaže tudi tovarišem-obrtnikom v južnih krajih naše države, kako smo že pri nas napredovali.

Aranžma je v rokah obrtnikov, ki imajo dovolj organizatoričnega talenta, da bo izvedena prireditel v velikem

štilu. Predvidene so za najboljši izdelke tudi diplome in nagrade. Razstava bo obsegala približno 1000 m² razstavnega prostora v sejmiskih paviljonih K in L (dostop Lattermannov drevored). Paviljoni so v enotnem slogu okusno dekorirani.

Prijavljenih je za razstavo nad 800 vajencev - razstavilcev, ki zastopajo 51 obrti: elektrotehnično, mizarstvo, dekorativnoslikarsko, pleskarsko in ličarsko, soboslikarsko, črkslikarsko, čipkarsko, pekovsko obrt, dalje izdelovanje perila, čepice, slaščičarsko, graversko, puškarsko, stavbeniško, urarsko, pečarsko, zlatarsko, grafično, pletarsko, zvonarsko, klobučarsko, fotografsko, pasarsko, sodarsko, orglarsko, bandaško, zobotehniško, železoličarsko, mehanično, ključavničarsko, krojaško, damsko-krojaško, čevljarstvo, tesarsko, strojno - ključavničarsko, kovaško obrt, kolarstvo, lasničarsko, vrtnarsko, kolarstvo, stružarsko, sedlarsko, književsko, krznarsko, tapetniško, židarsko, kleparsko, modinstvo, podobarsko obrt, vezene, izdelovanje umetnega kamna.

Večina razstavljenih predmetov bo uporabljiva tudi za privatnike in bo na prodaj. Tako si bo moglo obiskujoče občinstvo kupiti na razstavi marsikateri komad, ki bo kot razstavni predmet in izdelan z veliko ljubezno gotovo prvovrsten. Udeležba na razstavi je iz cele Slovenije, ravno tak naj bi bil obisk gledalcev iz cele Slovenije in preko njenih mej tudi iz južnih krajev naše države, kjer se je tudi pokazalo zanimanje do prireditve. Ta svojevrstna razstava, ki bo zelo okusno in bogato opremljena, zasluži, da jo obišče v dnevih od 26. aprila do 4. maja vsak in pokaže s tem zanimanje, ki ga pač zasluži naše poštreno obrtništvo.

== Pomanjkanje pšenice na naših tržiščih. Na naših tržiščih v obče se v zadnjem času opaža nedostojanje domače pšenice. Kot vzrok temu se smatra preobilen izvoz v inozemstvo. Zato se v zadnjem času ponuja ameriška pšenica v precejšnji količini na naših tržiščih. Le turščice je pri nas še mnogo in so tudi ponudbe stalno obilne.

== Poštna hranilnica v mesecu marcu. Koncem marca je bilo stanje naslednje (v oklepajih stanje koncem februarja): število računov 11.582 (11.474); stanje vlog 228.052.251 (234.465.468) Din; plačano je bilo 1.364.087.692 Din, a izplačano je bilo 1.370.940.909 Din.

== Konferenca o gospodarskem svetu se bo sestala 23. t. m. v Beogradu. Otvoril jo bo min. trgovine in industrije. Sodelovali bodo na konferenci zastopniki vseh gospodarskih institucij in korporacij. Posamezni gospodarski krogi niso povsem zadovoljni s sedanjim načrtom in bodo zahtevali gotove spremembe.

== Položaj na tržišču jalec. Produkcija je povsod obilna in zato tudi cene po malem popuščajo zlasti ker je konzum po praznikih zopet manjši. V Sloveniji so nakupne cene 1.25 Din za 2 komada odnosno bolje blago 0.75 Din za 1 komad. Na ljubljanskem trgu se dobe na drobno po 0.75 do 1.25 Din, na mariborskem pa po 1 do 1.25 Din komad. Izvoz je precejšen. Za enkrat gre največ našega blaga v Švico in Nemčijo.

== Slab izvoz našega sladkorja. Po časopisnih vesteh se je od zadnje kampanje, v kateri se je proizvedlo 12.500 vagonov sladkorja, to je okrog 5500 vagonov nad domačo potrebo, izvozilo šele okrog 600 vagonov. Ves ostali presežek, to je okrog 4900 vagonov, se bo moral najbrže prevzeti v naslednjo kampanjo, ker, žal cene našega sladkorja ne konvenirajo na inozemskih tržiščih.

== Avtobencinske sesalke na Sušaku. Ameriška petrolejska družba »Vacuum Oil Comp.« podružnica na Sušaku, ter Anglo-jugoslovenska petrolejska družba sta vložili pri mestnem poglavarstvu na Sušaku prošnjo za dovoljenje postavitve avtobencinskih sesaljk. Podoba je, da se bo obem prošnjam ugodilo.

== Bolgarski trgovski parnik v splitski luki. Te dni je prišel v splitsko luko bolgarski parnik »Varna«. Dopotoval je iz Gruza, kjer je izkral turščico, ki jo je poslala bolgarska vlada na račun reparacij. V Splitu bo vkrcal cement za Solun.

== Čevljarški kongres v Ljubljani. Oporočamo zainteresirane, da se bo vršil 3. maja t. l. v dvorani Mestnega doma v Ljubljani čevljarški kongres čevljarških mojstrov iz Slovenije. Kongres sklicuje Zveza obrtnih združenj v Ljubljani v sporazumu v Čevljarstvo zadrugo v Ljubljani.

== »Obrtni vestnik«. strokovni list za povzdigo in napredok slovenskega obrtništva. Te dni je izšla 8. številka z naslednjo vsebino: Vajeniška razstava. — Čevljarški kongres. — Dr. Josip Pretnar: Obrtno šolstvo v Sloveniji. — Tajniško poročilo Zveze obrtnih združenj v Ljubljani. — Izdelovanje tehnic. — Razno. — »Obrtni vestnik« je uradno glasilo Zveze obrtnih združenj v Ljubljani, Splošne zveze obrtnih združenj ter slovenskih obrtnih društev v Sloveniji. Izhaja dvakrat mesečno v Ljubljani ter stane celotno 24 Din. List priporočamo vsem obrtnikom.

== Dansko kmetijstvo. V članku, pod tem naslovom priobčenim v nedeljski številki, se je urinila pomota glede števila prebivalcev v Danski, ki je znašalo l. 1921. 3.267.831 oseb.

== Svetovno stanje ozimnih posevkov. Mednarodni poljedelski institut v Rimu je prejel doslej podatke o ozimnih posevkih od skupine držav, ki predstavljajo 80 odst. celokupne s pšenico obdelane površine in 40 odst. ozimne rži severne hemisfere. Po teh podatkih pokazuje pšenica prirast površine za 3.5 odst. napram lanskemu letu, odnosno za 2.3 odst. napram povprečju zadnjih 5 let. Glavni prirast pade na Zedinjene države in Indijo, v Evropi pa na Francijo in Italijo. Rž pokazuje nazadovanje površine za 3.9 odst. napram lani odnosno za 0.2 odst. napram povprečju zadnjih 5 let. Vendar manjkajo za rž še nekatere važne države. V večini evropskih držav je bila zima izredno mila in skoro brez snega.

Borze

20. aprila:

LJUBLJANA. (Prve številke pomenijo povpraševanje, druge ponudbe in v oklepajih kupniške zaključke). Vrednote: 7% posojilo 0-62.5, Volna škoda 169-160.50, Celjska posojilnica (210), Ljubljanska kreditna 217-0, Merkantila 110-126, Praštediona 825-830, Kreditni zavod 190-200, Strojne 0-134, Trbovlje 384-390, Vevče 100-108, Stavbna 265-280. — Blago: les: deske, monte, 20, 25, 30 mm, 4 m dolžine, zdravo blago, fco meja 585-0; deske III, fco meja 536-0; tram, monte, 8-8-21/27, merkantilno tesani, fco meja 0-375; cerovi kril, 2 m dolžine, od 25 cm premera naprej, fco nakladalna postaja, 10 vagonov (18); pšenica avstralska, pariteta Postojna 0-450; otrobi pšenični: debeli, pariteta Ljubljana 0-235, drobni, jutne vreče, pariteta Ljubljana 0-195; turščica: zobata, fco Ljubljana 0-215, medjimurska par. Ljubljana 0-236; krompir jedilni, rumeni, fco Splitje, tranz. 130-0.

ZAGREB. V efektih je tendenca dalje slaba. V bančnih papirih je bil promet minimalen. — V devizah je bila tendenca v početku sestanka nespremenjena, a se je tekom sestanka zaradi povečane povpraševanja neznačno okrepila. Blaga je bilo prilično na tržišču. Tudi Narodna banka je pokrivala povpraševanje v posameznih čelkih. Promet je bil precejšen, zlasti v devizah na Italijo in Prago. Notirale so devize: Amsterdam 2470 — 2500, Dunaj 866 do 886, Berlin 1474.5 — 1489.5, Budimpešta (0.0865), Italija izplačilo 253.1 — 256.1, ček 253.1 — 256.1, London izplačilo 295.75 do 298.75, ček 295.75 — 298.75, New York ček 61.56 — 62.56, Pariz 323.5 — 328.5, Praga 183.07 — 186.07, ček 182.75 — 185.75, Svica 1197 — 1207, ček 1196 — 1206; valute: šilingi 875 — 895, Kč 181 — 184, fr. 320 do 325, mK 0 — 0.0863, nemške marke 1462.5 — 1477.5, lire 253.5 — 256.5, poljski zlatniki 1145 — 1155; efekti: bančni: Trgo 15 — 16, Eskomptna 105 — 106, Kreditna 105 — 107, Hipo 59 — 60, Juzo 98 — 99, Ljubljanska kreditna 217 — 0, Obrtna 66 do 67, Praštediona 825 — 830, Etno 85 do 92.5, Slavenska 0 — 71, Srpska 130 — 131; industrijski: Eksploatacija 43 — 45, Dubrovačka 630 — 640, Nihag 49 — 50, Slavonija 54 — 55, Trbovlje 390 — 395, Union 350 do 355, Vagon Osijek 95 — 97, Vevče 100 do 120; državni: 7-odst. posojilo 0 — 62.5, agrarne 29.5 — 30.5, Volna škoda per kasa 160 — 161.5, obračun 160 — 161.

CURIH. Beograd 8.35, New York 517.20, London 24.76, Pariz 27.12, Mikan 21.17, Praga 15.35, Budimpešta 0.007170, Bukarešta 2.325, Solija 3.775, Dunaj 72.85.

DUNAJ. Beograd: 11.43-11.44, Berlin 168.79-169.39, Budimpešta 98.28-98.68, Bukarešta 3.1875-3.2075, London 33.965-34.065, Milan 29.09-29.19, New

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

121

«Torej, recite mi končno, kje ste bili?»
«Rešil sem vaše veličanstvo in delal za slavo in mir vaše vlade!»
«Vaša predrznost presega vse meje!» reče kralj ljuto.
«To je gotovo prav zanimivo, se oglasi Chicot s kraljevega naslonjača. Dajte, monseigneur, povejte kaj o tem svojem nočnem delu!»
«Sire, jaz bi vam bil to že zdavnaj povedal, ali ker ne postopate z menoj kot s svojim bratom, marveč kot z zločincem, ne morem govoriti in bom raje počakal, da bodo zame govorili dogodki.»
To rekoč se vojvoda kralju globoko in počasi prikloni, potem se zravna in obrne h Crillonu in drugim častnikom, ki so stali za njim:
«Naprej, gospodje! Kdo izmed vas ima dovolj žalostnega poguma, da povede mene, pravega princa Francije, v Bastiljo?»
Chicot se zamislil, potem se nagne h kralju in mu zašepeta: «Aha, zdi se mi, da me je razsvetlilo in da sedaj razumem, zakaj je Epernon imel toliko krvi na škornjih in tako v licu!»

XXVI. VELIKI DVOBOJ.

Nad Parizom je zasijal krasen dan. Kralj to noč ni legel k počitku, marveč je zarana izjahal iz Louvra in si v Chicotovem spremstvu ogledoval kraj, kjer bi se njegovi miljenici imeli biti z Anžovinci. Ali niso se bili. Kralj se je vrnil v dvor in našel miljenice, ki vstajajo in se oblače. Kralj jih vpraša, s čim se bavijo? Schonberg se je pretegalval, Quelus si močil oči. Maugiron je srkal nekaj malo šampanjca, Epernon pa je brusil svoj meč ob velik brusilni kamen, katerega mu je vrtil paž. «In ti praviš, da to ni junak?» vpraša kralj Chicota in prijazno pogleda Epernona. «Ne, jaz pravim, da je to dober brusač, drugič pa nič!» jedko in glasno odgovori Chicot, a Epernon pre-

neha z brušenjem in lica mu zagore. Potem opozori svoje drugove s klikom: «Kralj!»
«Dobro jutro, gospodje!» pravi kralj. Zdi se mi, da ste dobro razpoloženi!»
«Hvala bogu, sire, smo!» odgovarja Quelus za vse.
«Sami vi, Maugiron, nekako mrko izgledate?»
«Slabo sem sanjal, sire, in si krepi srce z naprstnikom španskega vina!»
«Prijatelji, pravi kralj, ne pozabljam, da so sanje samo posledica dojmov prejšnjega dne, ne vplivajo pa na prihodnjega. To je samo v božji volji.» «Tudi jaz sem to noč slabo sanjal, ali mi je roka vsejedno trdna in pogled oster!» se oglasi sedaj Epernon. «Da, se vmeša Chicot, sanjali ste, da imate kri na svojih škornjih. To ni slabo,» pravi Henrik, vi se imate boriti za mojo čast. Prestol sem utrdil sam, nocoj, sedaj gre še za čast!» «O, mi morda podležemo in izgubimo življenje, ali čast bo rešena!» odgovore vsi naenkrat. «Gospoda, vsi ste moji, pravi kralj, ali svetujem vam, ne bodite napačno srčni. Prav boste imeli le, ako ubijete svoje in moje sovražnike, a ne, ako se pustite ubiti njim!» «Kar se mene tiče, jaz ne dam pardona!» se oglasi Epernon. «Tudi jaz ne jamčim za nič. Storim, kar je v moji moči!» potrdi Quelus. A Maugiron doda: «Jaz pa jamčim, da če pojdem jaz, vzamem protivnika seboj, najmanj jednega!» «Ali biete z meči, samo?» vpraša kralj. «Z meči in bodali, oboje!» pojasnjuje Schonberg. Miljenici so bili sedaj pripravljeni, poljubili so kralju roko in stopali za njim, on jim pa pravi, da jih bo obdaroval s posvečenimi meči. «Kakšni meči so to?» vprašuje Schonberg in pogleda v odprto škrinjo. «Junaški, meči iz Italije, kovani v Milanu, a posvečeni so v Rimu. Junaški se držite ž njimi!»

In kralj odpusti svoje miljenice z zares kraljevsko kretnjo, popreje pa jim je še zabičal, naj ne govore, da se bijejo z odobrenjem kralja, ampak na svojo roko, ter da je borba posledica privatnega njihovega spora.
Ko odidejo, se kralj tužno spusti v naslanjač. Chicot pa izrazi željo, da bi videl ta dvoboj, ki je že odločen in ki se iz neznanega vzroka ni izvršil davi, marveč se bo šele sedaj. In utemelji svojo željo: «Zdi se mi, da se bo dogodilo nekaj neobičajnega, nekaj, kar se tiče Epernona. Ne ugaia mi njegov obešenjaški pogled!»
«Ti me zapuščaš?» vprašuje kralj otožno.
«Potrebno je, kajti ako enega njih ne bo na mestu, bom moral jaz vskočiti in storiti svojo dolžnost ter se biti za čast svojega kralja!» pravi resno Chicot, da kralj ga pogleda.
In Chicot naglo odhiti, da ga kralj ne bo mogel več klicati, ta pa gleda nekaj časa za njim, potem zlegne z rameni in po-

kliče Criffona ter mu naroči: «Ako bo izid dober, pridi brž in mi ga povej. Ako bo pa slab, jo... potem popreje trikrat potrkaj na vrata, predno prideš. In dotle nikdo drugi k meni!»
Crillon, ki je vedel za dvoboj, se pokloni.

Trije Anžovinski borci so davi vstali pravočasno, pred svojim odhodom pa so poslali svojemu vojvodi glasnika z vprašanjem, ali mu je znano, kje je Bussy. Odgovoril jim je, da sta oba včeraj okrog desete odšla z Remyem in odnesla svoje meče seboj, pa da se nista vrnila. Ta odgovor prijateljev ni vznemiril, ker so vedeli, da se včasih Bussy tako odstrani po neznanih potih, zlasti v zadnjem času, da pa se vedno vrne pravočasno, zlasti če je dal besedo.

«Ej, prijatelj,» vprašuje Antraguët, «ali ste čuli, da je kralj baje zapovedal lov v šumi pri Compiègneu in da je nadlovec gospod de Monsoreau že odpotoval tjakaj, da pripravi vse potrebno?» «Da!» odvrne njegovi tovariši. «Potem vem, kje je Bussy. Kadar nadlovec pripravlja pogon na jelene, takrat lovi Bussy njegovo košuto. Bodite brez briga, on je bližje mesta borbe, nego mislimo, in pride gotovo v pravem času!» «Da, morda, ali utrujen, malo bo spal!» Antraguët samo zlegne z rameni in pravi: «Saj veste, da se on nikdar ne utruji! Hajdimo, po poti ga bomo srečali!» In napolitjo se na mesto dvoboja. Bilo je baš v času, ko je kralj miljenec delil posvečene meče, tako da so Anžovini prišli na mesto kakšnih deset minut popreje kakor nasprotniki. Korakajoč mimo palače Monsoreaua, so tovariši gledali v njegova hišna vrata in se smehljali.

«Odtod se mora dobro videti na odredeno mesto, in gospa Diana bo gotovo prišla na okno!» «Clej no, saj je morda že bila. Okna so odprta!» opozori drugi. «Kaj pa to pomeni? Tam je množica ljudi!» opozarja tretji. «Da, to je zares neobičajno!» vznemirjeno potrdi Antraguët. In vsi trije pospešijo korak, sluteč iznenadenje. «In mi nismo edini, ki se čudimo! Le pogledite, še celo kmetje, ki vozijo tod mimo, vstajajo na vozovih in stegujejo vratove, ali ustaviti si ne upajo. Kaj se je neki pripetilo?»

Plemiči se približajo hiši. Tam je že stal neki seljak in pregledoval tla. «Kaj je?» vprašujejo. «Hej, Bussy!» klikne Livarot. «Požurite se! Čas je!» Počakajo trenutek, ali nikdo se ne odzove. «Nikdo ne daje odgovora. Ali čemu te lestve?» vprašuje Ribeirac. «Ali si ti naslonil te lestve?» vpraša Livarot seljaka. «Bog varuj, gospoda!» le-ta odgovori. «Samo pogledite gori!» Vsi trije pozorneje pogledajo. Na lestvah je kri. Antraguët pogleda v okna, naglo se popne po lestvah na balkon in obstane, potem grozno krikne.

Priporočamo knjigo:
Stojanovič A.,
Kumanovska bitka.
Popis bitke in njen pomen z dvema zemljepisoma. Knjiga velja s pošto vred Din 31.— ter se naroča pri
Tiskovni zadrugi
v Ljubljani.

Vsak Jugoslovane
mora poznati
svojo domovino!
Vse, kar moraš vedeti,
dobiš v knjigi

Melik:
Jugoslavija
Celotno delo stane na
slabšem papiru Din 110
na boljšem Din 140
brez poštnine
Prodaja se v
knjigarni
Tiskovne zadrugi
v LJUBLJANI
Prešernova ulica 54
nasprotni glavne pošte

Mnogo denarja

prihranite, ako pred nakupom blaga za obleke, perila, sralc, ovrtnic, naglavnih rut, šerp, obrisalk, nogavic, odelj, najrazličnejšega drugega blaga ter usnja obiščite trgovino, kjer so cene najnižje in sicer pri trvdki

DANICA, Majzel & Rajšelj
LJUBLJANA, Turiaški trg št. 1.

Otvoren!
Kupališni hotel Rokan Jrv. Primorje
Lepo, čisto uredjene sobe. I. razredna obskrba!
Perivoj-restaurant — Terasa. Pension sa stanom 80 Din dnevno.
Do zadnjega maja primaju se gosti t. bez naručbe!
Prenoruča se A. Baranek, vlastnik.

Grom
carinsko posredniški in
// špedicijski bureau //
LJUBLJANA
Kolodvorska ul. 41
Naslov brzojavkam „Grom“ Telefon int. št. 434
Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek
Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji
Zastopniki družbe spalnih voz
S.O.E. za ekspresno pošiljke.

2197-a

Poštiti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš srčno ljubljani sin, brat, svak in stric, gospod

Mirko Kavčič
uradnik banke „Stavije“

v ponedeljek, dne 20. aprila po kratki bolezni preminul. Pogreb objokovanega pokojnika se vrši v sredo, dne 22. aprila ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice k sv. Križu.

V Ljubljani, dne 20. aprila 1925.

Ivana Kavčič, mati — Frano, Janjo, Drago, Rudi, Julci, bratje — Mihaela Korinšek, sestra.

Brez posebnega obvestila

Žalosti potrti naznanjamo vsem znancom in prijateljem pretresujočo vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oče in tast, gospod

Ferdinand Wolf
nadučitelj v pok.

dne 18. aprila ob 10.10. zvečer 58 let star mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb bo v torek, 21. t. m. ob štiri popoldne iz mrtvašnice veže splošne bolnice.

V Celju, 19. aprila 1925.

Lina Wolf, soproga. — Lina Schön, Hana Schön, Grete Wolf, otroci. — Hanna Schön, snaha. — Kurt Schön, vnuk.

2196-a

Zdravnik!
Bolniška blagajna bratovske skladnice v Rajhenburgu odda službo bratovskoskladnišnega zdravnika. Bližnje informacije poda ter prošnje sprejema
Bratovska skladnica Rajhenburg

PERUTZ, KODAK, AGFA, KAUFF.
plošče in filma, daljinske, Salpa, Kodakmanila, vse fotopotreščine in fotografske aparate Freeman, Contessa, Kodak Görtz že od 160 Din naprej ima stalno v zalogi
drogerija Anton Kacov sinova
Ljubljana, Židovska ulica 1.
Zahvaljuje cenik! 1078-a

Damske reform hlače
v vseh modnih barvah
prvovrstne trikot od Din 30
svilene od Din 120
H. KENDA, Ljubljana
Mestni trg 17

2157-a

JUGOSLOV. DRUŠTVO ZA ZAŠČITO UPNIKOV V ZAGREBU

TAJNIŠTVO ZA SLOVENIJO, LJUBLJANA, Anton Knezova ulica 3

IZPELJUJE:

1. Prostovoljne izvensodne poravnave.

2. Pri konkurzi zastopa najenergičnejše svoje člane.

Polasnila daje drage volje

1929-a

Telefon 952 **TAJNIŠTVO ZA SLOVENIJO** Telefon 952

„Hubertus-milo“ nadkritjuje v kakovosti vse doredanje prozode in ga dobavlja pod konkurenčnimi cenami pod znamko:

Hubertus milo Celje

Celjska mlarna d. z o. z. v Celju

PALMA
Kavčuk podplatki in PODPLATI

vzdržijo vsako vreme, so prožni in higijenični.

razne posode in vseh v telezninško stroko spadajočih predmetov po znatno nižjih cenah nudi trvdka

Stanko Florjančič
železnina
Sv. Petra cesta št. 35.

1028-a

VELIKO ODPODARJO

Preobli kovalnica

Barborič-Završan
LJUBLJANA

Mestni trg št. 7

preoblikuje slavnike in svilene klobuke po najnovijih modelih in namiznih cenah. Istotako moške klobuke. 151-a

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično sušenje in vsakovrstno barvanje oblek

ANTON BOC
Ljubljana, Selburgova ul. 6
I. nadst. Glince-Vic 46.

2177-a

Modistka Z. Gorjanc & Co.

Ljubljana, Sv. Petra c. 27 poleg hotela Tratinik

priporoča svoje veliko zalogo vsakovrstnih

damskih klobukov in slavnikov

Sprejema slavnike v preoblikovanje ter vsa popravila. Zaloga spaterje obilni

Postrežba točna
Cene najnižje
164-a

Perilo

za gospode po meri izdeluje in priporoča trgovina perila

Hed. Šarc,
Ljubljana Šelenburgova ul. 5

2188-a

Preobli kovalnica Barborič-Završan

LJUBLJANA

Mestni trg št. 7

preoblikuje slavnike in svilene klobuke po najnovijih modelih in namiznih cenah. Istotako moške klobuke. 151-a

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično sušenje in vsakovrstno barvanje oblek

ANTON BOC

Ljubljana, Selburgova ul. 6

I. nadst. Glince-Vic 46.

2177-a

Modistka Z. Gorjanc & Co.

Ljubljana, Sv. Petra c. 27 poleg hotela Tratinik

priporoča svoje veliko zalogo vsakovrstnih

damskih klobukov in slavnikov

Sprejema slavnike v preoblikovanje ter vsa popravila. Zaloga spaterje obilni

Postrežba točna
Cene najnižje
164-a

Priporočamo novo izdajo

Janko Kersnikovič romanov: Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, pošl. 1.25 Din

Agitator

Broš. 18 Din, vez. 23 Din, pošl. 1.25 Din

Izdala jih je

Tiskovna zadruga v Ljubljani

2199-a

Priporočamo novo izdajo

Janko Kersnikovič romanov: Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, pošl. 1.25 Din

1^a trgovska moč,

za vodstvo podružnice mešanega blaga, s kavcijo 40 do 50 tisoč dinarjev, se sprejme s 1. junijem. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Agilen“. 2172-a

2188-a

Preobli kovalnica Barborič-Završan

LJUBLJANA

Mestni trg št. 7

preoblikuje slavnike in svilene klobuke po najnovijih modelih in namiznih cenah. Istotako moške klobuke. 151-a

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično sušenje in vsakovrstno barvanje oblek

ANTON BOC

Ljubljana, Selburgova ul. 6

I. nadst. Glince-Vic 46.

2177-a

Modistka Z. Gorjanc & Co.

Ljubljana, Sv. Petra c. 27 poleg hotela Tratinik

priporoča svoje veliko zalogo vsakovrstnih

damskih klobukov in slavnikov

Sprejema slavnike v preoblikovanje ter vsa popravila. Zaloga spaterje obilni

Postrežba točna
Cene najnižje
164-a

Priporočamo novo izdajo

Janko Kersnikovič romanov: Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, pošl. 1.25 Din

Agitator

Broš. 18 Din, vez. 23 Din, pošl. 1.25 Din

Izdala jih je

Tiskovna zadruga v Ljubljani

2199-a

Priporočamo novo izdajo

Janko Kersnikovič romanov: Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, pošl. 1.25 Din